

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

AAMBINDER

**Belijdenis: moeten en
niet te kunnen!** [p.8]

Gereformeerde Gemeente Oostkapelle

Nadat de Walcherse Ledeboeriaanse gemeente in drieën is gesplitst, wordt er op 7 maart 1900 in Oostkapelle een zelfstandige gemeente geïnstitueerd. De gemeente komt bijeen in een nieuw kerkgebouw, gelegen op 'Het Weeltje', aan de oostkant van het dorp. In verband met de grote toeloop worden er in 1911 enkele tientallen nieuwe zitplaatsen gecreëerd en wordt er in

1925 een galerij in de kerk aangebracht. Een volgende uitbreiding vindt plaats in 1954, als het kerkgebouw twee zijvleugels krijgt. In 1987 betreft de gemeente de nieuwe 'Saronkerk', met 550 zitplaatsen. Door een vouwwand weg te schuiven, kunnen er nog 300 zitplaatsen extra worden gecreëerd. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 706.

13/04/2017
jaargang 95

nr **28**

Goede Vrijdag-triomf

Geliefde lezer(es), wanneer het gaat over de diepe weg van lijden en van sterven die Christus moest en wilde gaan, dan mag onze bede wel zijn: ‘Leer ons Uw lijden recht betrachten’.

*Het is volbracht.
Johannes 19:30m.*

Voor de zesde maal klinken er kruiswoorden over de heuvel van Golgotha. Wat zullen hier, op deze ‘hoofdschedelplaats’, al een laatste zuchten hebben geklonken. Laatste snikken van diegene die, om eigen schuld, naar deze plaats zijn gebracht. Kwaaddoeners en moordenaars. In die laatste ogenblikken wanneer de adem stakte, de ogen braken en het hoofd neerviel op de borst.

Hoe geheel anders is nu het schouwspel dat ons voor ogen wordt gesteld in Johannes 19. Krachtige woorden van Hem, van Wie geldt: ‘God uit God, licht uit licht...! De gezegende God-mens in de laatste ogenblikken van Zijn Middelaarslijden. Als Borg in de stille eeuwigheid de opdracht ontvangen. Als Middelaar op de Goddelijke vraag het Middelaarsantwoord gegeven. ‘Wie is hij die met zijn hart borg worde om tot Mij te genaken?’ ‘Zie Ik kom, in de rol des Boeks is van Mij geschreven..., om Uw welbehagen te doen’.

Dat alles wilde Hij ondergaan om het welbehagen van Zijn Vader te volvoeren en de weg te banen voor verloren mensenkinderen. Wat een eeuwig wonder voor hen die in zichzelf midden in de dood liggen. Elke reddingspoging leidt schipbreuk; en God is zo rechtvaardig.

De zonden zijn zo gruwelijk en het zondigen wordt hen zo tot smart en droefheid. Zulke mensen lopen met al hun pogingen vast en worden het met de rechtvaardige eis eens. Wat maakt hen dat zoekend en bedelend, maar wat leren ze ook dat hierin geen grond is. God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede..., en dan alle ongerechtigheid en eigengerechtigheid...,

ds. A.J. de Waard,
Nieuwdorp

en het al wordt een wegwerpelijk kleed. Zulken krijgen zo’n uitzien en verlangen om deze Redder persoonlijk te mogen kennen en in Hem begrepen te zijn. O, het antwoord op de zielenvragen is, voor een volk dat de dood moet inleven, te vinden op Golgotha: ‘Het is volbracht’. Vanuit de grondtaal mogen we hier ook lezen: Het doel is bereikt. Het grote doel tot eer van een Drie-enig God en de zaligheid van een verloren, maar door God uitverkoren volk. Wat wordt dan de overdenking van het lijden en sterven van Christus tot lering en ook tot vertroosting. Nergens de ware troost meer te vinden dan in deze dierbare Borg en grote Verlosser.

‘Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt; doch Hij deed Zijn mond niet open; als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders.’ Weliswaar is Christus onschuldig tegenover Zijn vijanden, maar Hij hangt hier plaatsbekledend voor doodschuldige zondaren. Torsend de toorn Gods die rechtvaardig ook Zijn volk zou moeten treffen in alle hevigheid. Beladen met de schuld van Zijn volk.

Voor Pilatus is het: ‘Doch Jezus zweeg stil’, en dat opdat Hij als de grote Voorspreker en Voorbidder Zijn kinderen zou vrijpleiten. Dit zwijgen geeft de Zijnen het recht van vrijspraak in het oordeel en van voorspraak bij Zijn Vader. Daarvan heeft Johannes getuigd: ‘Mijn kinderens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt. En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige’ (1 Joh. 2:1).

Lezer(es), wat wordt deze Borg toch noodzakelijk en dierbaar als we het leren dat God zo rechtvaardig is en ik in het gericht van God op duizend vragen niet één antwoord kan geven!

Een Borg, Die laster en smaad wilde dragen en het oordeel ondergaan. Wat een troost voor mensen die onder het veroordelend recht van God leren buigen en niet anders meer kunnen verwachten dan het voltrekken van hun vonnis. Maar dan te horen dat de Rechter hen wil aanzien in deze stervende Borg, Die in hun plaats de vloek heeft weggedragen. Dan staat er nog iets achter in vers 30: ‘en het hoofd buigende, gaf Hij de geest’.

In dit nummer

4 ‘Een spot en smaad van mensen’ [4]

8 Belijdenis: moeten en niet te kunnen!

24 En leiden Hem heen om te kruisigen

- 2** Goede Vrijdags-triomf
- 3** Onderwijs van vader Smytegelt [15]
- 5** Het offer is enig en volmaakt
- 6** Het offer is krachtdadig, waardig en genoegzaam
- 7** Genoegdoening door de dood van Christus
- 9** Dat wil zeggen
- 10** Commentaar: Bewaren en bewaken
- 11** Het kloppend hart van Comrie [1]
- 12** In goede orde: Rondom overdopen
- 13** De pijn van kinderloosheid [1]
- 14** Jeugdtribiek
- 15** Boekennieuws
- 16** Kerknieuws
- 18** Berichten
- 18** Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [15]

Nog eens in herinnering de kruisheuvel. Wat zullen er hier, de laatste adem uitblazend, het hoofd op de borst zakkend, velen hebben moeten verschijnen voor de Rechter van hemel en van aarde. In die laatste ogenblikken, wanneer de krachten wegvloeien en er stof overblijft. Zo niet bij deze Levensvorst! Hij gáf de geest. Hier spreekt kracht uit, hier spreekt majesteit uit. Hier geen krachteloze, die wegzinkt, maar de Borg in Zijn plaatsbekledend werk. Na diepe vernedering is daar verhoging. Na de Goede Vrijdag volgt een zekere Paasmorgen. 'Het welbehagen zal door Zijn hand gelukkig voortgaan!'

De Heidelbergse Catechismus heeft het treffend verwoord in Zondag 17, vraag en antwoord 45:

Wat nut ons de opstanding van Christus? Antw. Ten eerste heeft Hij door Zijn opstanding den dood overwonnen, opdat Hij ons de gerechtigheid, die Hij door Zijn dood ons verworven had, kon deelachtig maken. Ten andere worden ook wij door Zijn kracht opgewekt tot een nieuw leven. Ten derde is ons de opstanding van Christus een zeker pand onzer zalige opstanding. Kom, lezer(es), mogen wij door genade zo Goede Vrijdag herdenken en naar Pasen toeleven? Want bedenk toch dat we zonder Borg zelf zullen moeten voldoen. De dichter van Psalm 143 heeft dit geleerd: *Want niemand zal in dat gericht, Daar zelfs zijn hart hem aan moet klagen, Rechvaardig zijn voor Uw gezicht.*

Dat 'zelf voldoen' zal nooit volbracht kunnen worden. Dat doel zal nooit meer kunnen worden bereikt door een gevallen adamskind. Echter, hier klinkt het antwoord voor een volk dat de dood heeft verdiend. Dan een geschonken Zaligmaker te mogen omhelzen en Zijn werk te bewonderen.

Een zeker oudvader zegt bij deze tekst: 'Dit is het aangenaamste woord voor de Vader, het dierbaarste woord van de Borg, het schrikkelijkste woord voor Satan en het zaligste woord voor zondaren! Zouden dezulken het dan niet gaan zingen met de dichter van Psalm 68: 'Die God is onze zaligheid, wie zou die hoogste Majesteit, dan niet met eerbied prijzen?'

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Van de Kerk

Vr. Hoeveel ware kerken zijn er?

Antw. Maar een éne en die wordt verdeeld in een strijdende en een triumferende kerk.

Vr. Waar is de triumferende kerk?

Antw. Boven, in de hemel, in de heerlijkheid voor de troon Gods, waar de strijd ophoudt, waar het geloof in aanschouwen verandert. Wij geloven dat er geen dag is of er komen er wel binnen. Zij zijn daar beter dan wij hier. Er zijn er, die wenen over hun weggaan van ons. Wel, die roepen u toe: 'Ween niet over ons, maar ween over uw kinderen, en over uzelf en over uw zonden. Wij hebben het beste deel. 'De snoeren zijn mij gevallen in een liefelijke plaats, een schoon erfdeel is ons ten deel geworden' (Ps. 16:6).

Vr. Waar is de strijdende kerk?

Antw. Hier beneden op de aarde. Hier is een schrikkelijke oorlog en zijn er zware vijanden: de duivel, de wereld en ons eigen bedorven boos hart.

Vr. Heeft de duivel een strijd tegen de uitverkorenen?

Antw. Ja, hij kondigt hun de oorlog aan. Zo haast als zij overtuigd worden, zo haast als God hun Vriend wordt, gaat hij rondom hen als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Hij gaat rondom hen op verborgen plaatsen, om hen moedeloos te maken, opdat zij het zouden opgeven, en zeggen: 'Het is te laat!' Maar gij moet er niet naar horen, want al waart gij zeventig jaren oud, als gij bekeerd werd, gij moet daarom niet moedeloos wezen. God zegt: 'Al uw ongerechtigheden zullen niet gedacht worden.' Dan zegt de duivel: 'Gij hebt teveel gezondigd.' Hebt gij dan eens een openbare zonde gedaan, dan zegt hij: 'Had gij die zonde nu maar niet gedaan!'

De zonde wordt bovenmate levendig als iemand bekeerd wordt, maar de Heere zegt: 'Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol! Jesaja 1:18 en vers 16: 'Was u en reinig u, doe de boosheid uwer handelingen van voor Mijn ogen weg, laat af van kwaad te doen.'

De duivel zegt: 'Gij meent bekeerd te zijn en gij zondigt nog als tevoren! Zult gij het dan opgeven? Neen, zeg: 'Het is waar, wat ik wil, dat doe ik niet, maar het smart mij.' Dan zegt hij: 'Gij zijt te jong om voor God te gaan leven, daar en daar zult gij niet mogen komen, gij zult droefgeestig moeten gaan leven als een eenzame mus op het dak en gaan schreien en bidden, maar bij mij zult gij plezier hebben!'

(wordt vervolgd)

'Een spot en smaad van mensen' [4]

Spot aan het kruis

Markus 15:29-36

De spot die Koning Jezus ten deel viel vóór de kruisiging houdt niet op als Hij eenmaal aan het kruis hangt. Het begint met de voorbijgangers.

ds. J.B. Zippro,
Haren

En die voorbijgangers lasterden Hem, schuddende hun hoofden, en zeggende: Ha, Gij die den tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt' (vers 29). Hun woorden, hun blikken en hun gebaren zijn vol spot. Zij verdraaien de woorden die de Zaligmaker sprak aangaande Zijn gezegend lichaam. Ja, Hij zou de tempel van Zijn lichaam afbreken en daarna weer opbouwen op de dag van Zijn opstanding. Daarmee spotten zij en zingen hun lied: 'Behoud Uzelven en kom af van het kruis' (vers 30). Hoort u de spot? Hij zegt dat Hij de Zoon van God is, althans, dat pretendeert Hij te zijn. Het wordt nu tijd om dat eens te bewijzen! Kom af van het kruis!

Variant op het thema

Daarmee stemmen ook de overpriesters en schriftgeleerden in: 'En insgelijks ook de overpriesters met de schriftgeleerden zeiden tot elkander, al spottende.' Dan komen zij met hun versie op het spotlied: 'Hij heeft anderen verlost; Zichzelf kan Hij niet verlossen' (vers 31).

Een variatie op hetzelfde thema. Een lied van ongeloof. Een lied van bittere vijandschap tegen Jezus. Het eerste is waar: hoevele zondaren heeft Hij verlost van de macht van de zonde. Hoevele malen openbaarde Hij Zijn wondermacht. Maar het tweede is een leugen. Hoe blind is de vijand: Hij kan Zichzelf niet verlossen. Het ergste deel. Nee, deze Verlosser is geen machteloze Koning. Hij heeft alle macht in hemel en op aarde. Echter: Hij gebruikt deze macht niet.

Voor de schriftgeleerden ligt het anders. Hij de ware Messias? Nee, voor de godsdienst is dit juist een 'bewijs' dat Hij niet de Messias is. Wat denkt Hij wel? Daarom spotten zij verder: 'De Christus, de Koning Israëls, kome nu af van het kruis, opdat wij het zien en geloven mogen' (vers 32). Als U bent wie U zegt te zijn, dan mag U nu het bewijs leveren. Maar dat kunt U niet. Echter, we wachten af. Wij zullen zien. En als U iets kunt laten zien, dan zullen wij U geloven.

Wat moet deze spot zijn geweest voor de heilige Jezus. Wat een pijn en smart voor Hem. Ook deze lastering is Hem door de ziel

gesneden. Ook deze smaad heeft Hij willen dragen. Naast alle smarten en smaadheden Hem aangedaan. Het kwam voor Hem echter niet onverwachts. Het spotlied was voorzeggd in Psalm 22, waar we lezen: 'Hij heeft het op den HEERE gewenteld, dat Hij Hem nu uithelpe, dat Hij Hem redde, dewijl Hij lust aan Hem heeft'.

Spot van moordenaars

Aanvankelijk spotten de twee moordenaars mee: 'Ook die met Hem gekruist waren, smaadden Hem'. Ook zij zingen mee: 'Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelven en ons' (Luk. 23:39). Maar dan het wonder van genade. Vrije genade. Soevereine genade. Naar Gods welbehagen komt een van de moordenaars tot bekering. Hij gaat zijn Rechter om genade bidden.

Als God in je leven komt, word je schuldenaar voor God. Dan moet je buigen. Buigen onder het recht van God. En dan het wonder: als het geloofsoog geopend wordt voor die grote Verlosser aan het kruis. Zijn verlossende liefde. Zijn noodzakelijkheid. Zijn dierbaarheid.

Dan komt de drie uur durende duisternis (vers 33). Jezus daalt af in de allerdiepste versmaadheid en angst der hel. Dan roept de Heere Jezus uit: 'En te negender ure riep Jezus met grote stem zeggende: Eloï, Eloï, Lamma Sabachthani' (vers 34). In het Nederlands vertaald: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten. Ook woorden uit Psalm 22. Hier wordt God van God verlaten en wie zal dat ooit kunnen verstaan? Als ik dit wonder vatten wil, staat mijn verstand vol eerbied stil.

Maar bij het kruis is geen eerbied. Men gaat spotten met dit kruiswoord: 'En sommigen van die daarbij stonden, dit horende, zeiden: Ziet, Hij roept El(a)' (vers 35). Dan loopt iemand toe om Hem edik toe te dienen. Niet uit barmhartigheid, maar om Hem uit te nodigen om El(a) te halen. Het spotlied gaat verder: 'Houdt stil; laat ons zien of El(a) komt om Hem af te nemen' (vers 36).

Spotter of smekeling

Misschien zegt u: Ik ben niet beter dan deze spotters. Zou Hij zo een als ik nog willen verlossen?

Denk dan aan de moordenaar aan het kruis. Ook hij was een spotter. Daarom: het kan nog!

Christus kan spotters maken tot smekelingen aan de troon van Zijn genade!

(slot)

Het offer is enig en volmaakt

Hij is de Hogepriester Die het offer heeft gebracht.

In deze lijdensweken horen we nogal eens dat de dood van de Zoon van God een 'offer' wordt genoemd. Bekende woorden, we lezen ze ook in onze belijdenis. Maar wat betekenen ze eigenlijk?

ds. R.A.M. Visser,
Apeldoorn

Voor de uitleg daarvan beginnen we bij het begin. En dat is het aangrijpende, dat het loon wat op de zonde volgt, de dood is. De zondige mens moet sterven. Tenzij God een middel tot verzoening geeft. De offers in het Oude Testament waren daarvoor bedoeld: het bloed van het offerdier nam de zonde weg of bedekte ze. Door handoplegging vond er een overdracht van onreinheid en zonde plaats. Een dier stierf in de plaats van een mens.

Nu wisten de kinderen van God in het Oude Testament door het geloof dat alle offers die gebracht werden, alleen echte betekenis hadden door het offer van de Zoon van God. Daarop wezen al deze offers immers. En in deze tijd van het jaar denken we er aan hoe het allemaal zijn vervulling heeft gevonden in het lijden en sterven van de Heere Jezus. Hij is de Hogepriester Die het offer heeft gebracht. Hij is het Lam Dat de zonden van de wereld wegdraagt. Hij geeft Zichzelf over in de dood als het enige en volmaakte offer en genoegdoening voor de zonden. Laten we de woorden eens wegen.

Het enig Offer

Christus is het enig Offer. De Joden moesten vroeger meerdere offers brengen. Maar Christus bracht het enig Offer. Denk aan wat we lezen in Hebrëeën 10:14: 'Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden'. Zoals het offerdier in de plaats trad van de offeraar, zo trad de Zoon van God in de plaats van Zijn volk. En dan is Zijn Offer ook

Zijn lijden in de Dordtse Leerregels

'Deze dood des Zoons Gods is de enige en volmaakte offerande en genoegdoening voor de zonden..!'

Hoofdstuk 2 - par. 3a

het volmaakte Offer. Er heeft namelijk niets aan ontbroken. Hij heeft gezegd: Het is volbracht, alles is betaald. Er kan, mag en hoeft niets meer bij. Het was volmaakt, volkomen, af. Hij heeft aan het recht van God volkomen genoeg gedaan. Dat zal straks ook blijken op Pasen. Dan wekt de Vader Zijn Zoon op uit de doden. En het is een zichtbaar bewijs dat Zijn Offer inderdaad het enige en volmaakte Offer en genoegdoening voor de zonden is.

Is dit voor ons persoonlijk al het belangrijkste geworden? Het is het werk van de Heilige Geest om in harten van jongeren en ouderen voor dit enige en volmaakte offer van de Heere Jezus plaats te maken. Zullen we daar dan om bidden?

De beleving van onze verlorenheid voor God maakt ons zo heilig verlegen om deze Heere Jezus, in Wiens Offer alles is te vinden wat we nodig hebben. De Zoon van God wordt Jezus, dat is Zaligmaker, genoemd. Want Hij maakt ons zalig en verlost van al onze zonden. En bedenk dan: er is bij niemand anders enige zaligheid te zoeken of te vinden. Hij is een volkomen Zaligmaker. En diegenen die Hem met een waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben dat tot hun zaligheid nodig is (HC, Zondag 11).

Leunen en steunen

Of is dat nu juist de worsteling van uw leven? Denk dan nog even aan de offeraar vroeger in Israël. Die leunde heel sterk op dat offerdier, dat daarna in zijn plaats de dood inging. En dat is nu precies de weg die gewezen wordt: met heel je leven en bestaan gelovig leunen en steunen op het Lam van God. Zijn dood is de enige en volmaakte offerande en genoegdoening voor de zonden. Want het is volbracht!

Het offer is krachtdadig, waardig en genoegzaam

ds. A. Schot,
Nunspeet

In het vorige artikel werd de vinger gelegd bij de enigheid en de volmaaktheid van het offer van Christus. Daar mogen we niet aan tornen. In dit artikel wijzen we op de krachtdadigheid, de waardigheid en de genoegzaamheid van het offer van Christus. Daar mogen we ook niet aan tornen.

Voor wie is Christus gestorven? Die vraag wordt niet door iedereen hetzelfde beantwoord. Velen wordt het op Goede Vrijdag toegeroepen: 'dit deed Jezus voor u!' De hoorders behoeven slechts te geloven dat het offer van Christus ook voor hen bestemd is. Hij stierf immers voor allen.

Maar zo spreekt de goede Herder daar Zelf niet over. Hij zegt dat Hij Zijn leven stelt voor Zijn schapen (Joh. 10:11). De schapen zijn de verkorenen. Het zijn degenen die toegebracht zijn of die toegebracht zullen worden (Joh. 10:16).

Een van de vijf punten van de Calvinistische leer is 'limited Atonement', dat is: 'beperkte verzoening'. De Heere Jezus stierf niet voor alle mensen. Dit is eenvoudig uit de Bijbel te onderbouwen. In Jesaja 53:13 lezen we dat Hij 'veler zonde' gedragen heeft. In Mattheüs 26: 28 staat dat het bloed van de Heere Jezus voor 'velen' vergoten wordt. Paulus leert in Efeze 5:25-27 dat Christus Zich overgegeven heeft voor 'Zijn gemeente'.

Deze voorbeelden zijn nog aan te vullen. Kortom, degenen die leren dat de Heere Jezus voor allen gestorven is, doen de waarheid geen recht. Het is de oude dwaling van het remonstrantisme. Helaas is deze dwaling nog altijd springlevend. De boodschap van de algemene verzoening lijkt zo rijk, maar is zo nameloos arm.

De genoegzaamheid, de krachtdadigheid en de waardigheid van het offer van Christus wordt erdoor aangetast. De genoegzaamheid van het offer van Christus zou in dit geval tekort schieten. Het offer van Christus moet immers nog aangevuld

Zijn offer is van oneindige krachtdadigheid. Zijn schapen worden zalig!

worden met de verdienstelijkheid van het geloof. Zo niet, dan schiet het offer te kort. Maar het geloof is juist één van de weldaden die uit het offer van Christus voortkomen.

De krachtdadigheid

In dit verband is het daarom ook belangrijk om te spreken over de kracht van het offer van Christus. Degenen die leren dat Jezus voor allen gestorven is, ontkrachten het offer van Christus. Zij zeggen dat Christus de mogelijkheid van verlossing heeft aangebracht. Voor velen wordt die mogelijkheid helaas geen werkelijkheid.

Dit leert de praktijk overduidelijk. De kracht ligt dan ten diepste niet in het offer van Christus, maar in de mens zelf. De mens bepaalt of het offer van Christus kracht zal doen. Maar de kracht van het offer van Christus is veel groter. Hij heeft met Zijn offer niet slechts de mogelijkheid, maar de werkelijkheid van de verlossing aangebracht. Zijn offer is van oneindige krachtdadigheid. Zijn schapen worden zalig!

Zijn lijden in de Dordtse Leerregels

'...van oneindige kracht en waardigheid, overvloediglijk genoegzaam tot verzoening van de zonden der ganse wereld.'

Hoofdstuk 2 - par. 3b

De waardigheid

Degenen die leren dat Christus voor allen gestorven is, doen ook afbreuk aan de grote waardigheid van het offer van Christus. Iedere druppel van het offerbloed van Christus heeft waarde. Geen druppeltje daarvan gaat verloren. Dat kan degene die de algemene verzoening leert, nooit volhouden. Maar hoe moeten we dan uitleggen dat 'Christus de toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft?' (HC, Zondag 15). En hoe lezen we de bovenstaande uitdrukking 'overvloediglijk genoegzaam tot verzoening van de zonden der ganse wereld'? Hier lijkt toch te staan dat Christus voor allen stierf. Het antwoord is niet zo moeilijk. Als de gehele wereld zalig zou worden had dit aan het lijden van Christus niets veranderd. Gods toorn is een ondeelbare toorn. In dat licht is het offer van Christus wel genoegzaam voor allen, maar het is niet bestemd voor alle mensen.

En voor mij?

Gods kinderen kunnen zich niet troosten met de enkele gedachte dat Christus voor zondaren stierf. Zij gaan de genoegzaamheid, krachtdadigheid en waardigheid van het offer van Christus persoonlijk beleven. Dat leert de Heilige Geest in de toepassing van de verdienste van Christus. Hoe leren zij dat dan? Door aan de ongenoegzaamheid, de krachteloosheid en de onwaardigheid van al het hunne ontdekt te worden. Dan wordt de onmogelijkheid van zalig worden steeds dieper ingeleefd. Alles schiet tekort. Alles van de mens moet er tussenuit. Uit het offer van Christus vloeit immers de rechtvaardigmaking. De leer van onze Dordtse vaders is dat 'goddelozen worden gerechtvaardigd'. Een goddeloze (in de beleving) verstaat: 'Als ik nog iets toe zou moeten voegen dan was het voor eeuwig verloren'. Voor zulken krijgt de genoegzaamheid, de krachtdadigheid en de waardigheid van het offer van Christus betekenis. Daar ligt de ruimte. En die ruimte laten zij niet afnemen door 'doe-het-zelvers'.

Genoegdoening door de dood van Christus

‘Want dit is geweest...’. Zo begint het achtste artikel van het tweede hoofdstuk van onze Dordtse Leerregels. ‘Dit...’. Namelijk, de verlossing en het behoud van degenen die van eeuwigheid aan Christus gegeven zijn (Zie DL II, par. 5 - Joh. 17:6, 9, 12 en 24).

ds. P.D. den Haan,
Tholen

Er zal geen uitverkorene achterblijven. Wat een grote verborgenheid is de raad van God voor blinde en verloren zondaren. Iets van deze verborgenheid wordt weggenomen door het wonder van de wedergeboorte. Dan valt er een lichtstraal van die heerlijke glans van Gods raad in onze ziel. Naarmate de Heere Zijn kinderen oefent in het allerheiligst geloof wordt deze glans steeds heerlijker en het wonder van genade steeds groter.

Wat is deze ‘gans vrije raad’? Het is het eeuwig voornemen van God om de uitverkorenen zalig te maken. En die alleen! Het is de genadige wil van Gods eeuwige liefde om in een weg van genoegdoening aan en verheerlijking van Zijn deugden, verloren Adamskinderen te verlossen van de dood.

De levendmakende kracht van Christus’ dood

Is het voor u onmogelijk geworden om bekeerd te worden? Hebben al uw redeneringen u nog niets verder gebracht? En kan uw nette leven de zaligheid niet verdienen? O, wat een wonderlijke verborgenheid: ‘God heeft gewild dat Christus door het bloed Zijns kruises... zou verlossen, die van eeuwigheid tot de zaligheid verkoren, en van den Vader Hem gegeven zijn...’. God heeft gewild! In de dood van Zijn Zoon, Zijn Enige, Zijn Geliefde, komt Zijn grondeloze barmhartigheid openbaar.

Arme, onbekeerde zondaar, u/jij kunt zalig worden bij God vandaan. Ondanks onze diepe val. Ondanks onze verlorenheid. Ondanks onze liefde voor de zonde, de wereld en de satan. Een ondoorgroendelijke troost voor dode zondaren.

De vergevende kracht van Christus’ dood

Is het al onmogelijk geworden in ons leven om genoeg te doen aan Gods rechtvaardigheid? Deze eist van ons volkomen gehoorzaamheid en het dragen van de straf. Wanneer ‘de levendmakende en zaligmakende kracht van de dierbare dood van Christus’ zich door wedergeboorte tot ons uitstrekt, wordt dat onze levensvraag. Hoe zal ik rechtvaardig verschijnen voor God? O, wat een wonderlijke verborgenheid.

‘God heeft gewild dat Christus door het bloed Zijns kruises... hen zou begiftigen met het geloof...’. Met de gave van God (Ef. 2:8), die met de Borg verbindt en doet delen in de ‘zaligmakende gaven des Heiligen Geestes’, verworven door Zijn dood. Waardoor de

Zijn lijden in de Dordtse Leerregels

‘Want dit is geweest de gans vrije raad, de genadige wil en het voornemen Gods des Vaders, dat de levendmakende en zaligmakende kracht van den dierbaren dood Zijns Zoons zich uitstrekken zou tot alle uitverkorenen, om die alleen met het rechtvaardigmakend geloof te begiftigen, en door ditzelve onfeilbaar tot de zaligheid te brengen; dat is: God heeft gewild, dat Christus door het bloed Zijns kruises (waarmede Hij het nieuwe verbond bevestigd heeft) uit alle volken, stammen, geslachten en tongen, diegenen allen, en die alleen, krachtiglijk zou verlossen, die van eeuwigheid tot de zaligheid verkoren, en van den Vader Hem gegeven zijn...’

Hoofdstuk 2 - par. 8

uitverkoren zondaar voor God rechtvaardig is. Want deze Middelaar heeft door Zijn kruisdood genoeg gedaan en is in de plaats van de uitverkorenen tot zonde en vervloeking geworden aan het kruis (DL II, par. 2). Een onuitsprekelijke troost voor doemwaardige zondaren!

De reinigende kracht van Christus’ dood

Moet u klagen over uw zonden, die u het zicht op het Licht der wereld verduisteren? O, wat een wonderlijke verborgenheid. ‘God heeft gewild dat Christus door het bloed Zijns kruises... zou reinigen... bewaren... en ten laatste zonder enige vlek en rimpel heerlijk voor Zich stellen’. Door Zijn bloed maakt Christus de uitverkoren zondaren schoon, draagt Hij ze door deze aardse woestijn en brengt ze in de eeuwige heerlijkheid waar ze volkomen heilig voor God verschijnen. Een gelukzalige troost voor arme zondaren!

‘Want dit is geweest...’ God volvoert Zijn gans vrije raad in Christus door Zijn Heilige Geest, door het zenden van verkondigers van de blijde boodschap (DL I, par. 3). Waardoor de mensen geroepen worden tot bekering en het geloof in Christus, de Gekruisigde. Heeft deze boodschap ons al uitgedreven naar Gods gans vrije raad? Omdat we ervaren: ‘te moeten en niet te kunnen?’

Belijdenis: moeten en niet te kunnen!

Elk jaar staan er weer jongelui voorin Gods huis om hun ja-woord voor Gods aangezicht uit te spreken. Daarin zien we de zorgende hand van de Heere.

ds. S.W. Janse,
's-Gravenpolder

Juist in een tijd waarin de kerkverlating toeneemt en men elders 'shopt' of gemakkelijk van kerkverband verandert, doet het zo goed dat jonge mensen zich - meestal op Pasen of Pinksteren - willen verbinden aan de liefdedienst van Koning Jezus.

Overdenk de weg die de Heere in Zijn voorzienigheid met je ging! Je bent door Gods leiding in de kerk gebracht. Je vroeg er niet om; je liep er zelf niet naar toe, je hebt jezelf niet gedoopt. Nee, het was Gods goedheid in jouw leven, onbegrijpelijk en ongevraagd. Als kind werd je in Christus geheiligd, dat wil zeggen onder de bediening van het genadeverbond gebracht. Denk eens rustig na over deze bevoorrechtiging - dus nog geen begenadiging! - van het gedoopt zijn in de naam van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest. Je had ook geboren of opgevoed kunnen worden in de wildernis van deze wereld, in het oerwoud

van het heidendom of in een land waar de islam het voor het zeggen heeft. Tijdens de doopdienst is voor jou - onder andere - dit gebeden: 'Wij bidden U, bij Uw grondeloze barmhartigheid, dat Gij dit kind genadiglijk wilt aanzien, en door Uw Heiligen Geest Uw Zoon Jezus Christus inlijven'. De Heere gaf ouders en opvoeders die naar hun doopbelofte gesproken hebben. Met name de eerste jaren dat je onderwijs kreeg is ook op school de Bijbel opengestaan. Vele jaren volgde je de catechisatie. Wat een trouwe zorg van de Heere, zorg voor je ziel en je zaligheid! En nu is het bijna zover dat je het gewichtige ja-woord gaat uitspreken.

Ik ben onbekeerd

Maar... ik ben onbekeerd. Dus dan maar geen belijdenis doen? Is dat een optie? Het maar uitstellen en (levenslang) dooplid blijven? Nee toch! Je hebt geen recht om onbekeerd te zijn. Dus ook niet om onbekeerd belijdenis te doen. Het is een ongeldig excuus en we zeggen veel te gemakkelijk: ik ben onbekeerd. Meestal wil ik er onder uitkomen.

Laat het duidelijk zijn, zonder wedergeboorte kun je niets. Ook niet bidden, Bijbellezen, maar ook niet trouwen of werken. Zeker niet sterven. Gods eis ligt er. Want of je het nu wilt erkennen of niet: je doet eigenlijk altijd belijdenis. Belijden is kiezen. Door het ja-woord uit te spreken, neem je de doop persoonlijk over. Doe je dit niet, dan klinkt ons nee tegenover Gods bevel. Is dat goed te keuren?

De Heere vraagt een radicale keus voor Hem en Zijn dienst. Kiest dan heden wie je dienen zult. Zeg niet: het komt nog wel, laat me eerst nog wat leven en genieten. Wie heeft je hart en wie staat er op de eerste plaats? De Heere is het zo waard om gediend en gevreesd te worden. Alleen, niet: morgen, of volgend jaar, maar: heden! Bedenk dat Zijn dienst een liefdedienst is. Koning Jezus is een goedertieren Koning. Nooit één van Gods kinderen kreeg er spijt van. Ze willen en kunnen niet meer terug! Blijf niet hinken op twee gedachten. Door geen belijdenis te doen, spreek je uit je

Schuurpaal

'De SGP van zijn vader en de hele subcultuur erom heen bleef altijd een soort schuurpaal', zo lees ik recent in een in memoriam van een PKN-predikant, zelf ex-GG, ter gelegenheid van het overlijden van een collega. Het gaat me verder niet om personen, maar om het verschijnsel. Want dit zijn van die zinnen die blijven haken en tot nadenken zetten. Twee woorden erin moeten helder zijn. Ten eerste *schuurpaal*. Dat voelt u wel aan: 'een wrijfpaal van het vee', noemt het Nederlandse woordenboek het. En *subcultuur* kunnen we omschrijven met: sociale groep met eigen (merkwaardige) kenmerken, binnen een grotere groep. Wat zou het toch zijn, dat mensen, die in hun denken en doen een bepaalde ontwikkeling meemaken en van hun wortels vervreemden, toch blijven schuren? Dat ze blijkbaar hun hele leven behoefte houden om die paal weer op te zoeken en om zich eraan te schuren of om er heerlijk tegenaan te duwen; om niet te zeggen, tegen af te zetten. Steeds weer naar die (hinder)paal, die in de weg staat. Een paal waar men steeds maar weer tegenaan loopt. Een paal die de levensweg blijkbaar blijft blokkeren, waar men steeds maar weer niet omheen kan. Ik kom daar niet over uitgedacht. Dat je je leven lang je daartegen moet blijven afzetten. Dat schuren voelt blijkbaar heerlijk aan, al is het kortstondig en vraagt het om herhaling. Deze schuurpaal symboliseert dus 'de subcultuur met alles erom heen'. Wat zou dat zijn? Is dat de levensstijl, de geloofsbeleving? Het is in ieder geval 'sub' (uit het latijn: onder), ónder mijn huidige culturele niveau dus. Uit dit woord blijkt eigenlijk het neerzien op de kring die men verlaten heeft. Wat meewarig vanuit de hoogte: dat subcultuurtje, die eigenaardigheden. En dan blijkt dus dat men daar een leven lang tegenaan is blijven schuren. Wat triest eigenlijk, wat een onrust moet dat geven.

Zo zie je dit vaak gebeuren. Tot mijn verdriet verlaat men de kring. Maar men houdt niet op zich ertegen af te zetten. Bij allerlei gelegenheden, in woord en geschrift. Met de huidige mogelijkheden zijn daar heel wat platforms voor. Interkerkelijke media waardoor je impliciet of expliciet je licht kunt laten schijnen over de weg die je aflegde en anderen deelgenoot kunt maken van het 'licht' dat je is opgegaan, van de verlossing van de banden van de subcultuur en niet te vergeten over wat daar allemaal mis is. Het schijnt voor sommigen een levensmissie te zijn om te schuren! Eigenlijk geeft deze houding blijk van onzekerheid en onvolwassenheid. Van het onrustig zoeken naar bevestiging van de weg die men ging. Of zit er nog meer achter? Twijfel misschien, of zelfs spijt? Ik voor mij blijf maar bij de eenvoud van deze paal van de subcultuur. Daar voel ik me thuis. Ondanks het feit, dat er veel zonden en gebreken zijn. Maar daar is mijn eigen leven helaas ook zo vol van.

v. A.

niet te willen stellen onder de eis van Gods Woord. Niet te willen leven (in kleding, mediagebruik, uitgaansleven) naar dat Woord en onder de ambtelijke dienst. En daarom maak je door géén belijdenis te doen ook een keuze, waarin je eigenlijk openlijk zegt: 'Heere, ik heb geen zin om U te dienen. Zelfs niet om uiterlijk mij aan Uw dienst te verbinden'. Bedenk dat. Laat dat in jouw leven niet zo zijn!

Laat het duidelijk zijn, zonder wedergeboorte kun je niets. Ook niet bidden, Bijbellezen, maar ook niet trouwen of werken. Zeker niet sterven. Gods eis ligt er. Want of je het nu wilt erkennen of niet: je doet eigenlijk altijd belijdenis. Belijden is kiezen.

Zijn wil en weg

Ja, maar moet ik dan slechts belijdenis doen van de waarheid? Vraagt de Heere alleen een lippenbelijdenis? God kan nooit genoeg nemen met slechts je belijdenis van de waarheid. De Heere vraagt nadrukkelijk een gelovig hart! Dat vraagt Hij al jaren, dus ook zeker bij het doen van belijdenis. Daarom mogen we bij de openbare geloofsbelijdenis toch niet minder vragen? Ook al durf je niet te zeggen dat je een kind des Heeren bent. Kom worstelend tot het doen van belijdenis.

Belijdenis doen, waarom? Omdat het Gods wil en weg is in je leven. Vandaar dat het gebed van de psalmist zo passend is: 'Heere' ai, maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend...! Gods wil en eis zijn bedoeld om je op je knieën te brengen, in de nood van je leven. 'Bekeert U me, dan zal ik bekeerd zijn'. Hij hoort de jonge raven. Zal Hij jou niet horen?

Uit de: WESTMINSTER GROTE CATECHISMUS

Vraag 174: Wat wordt tijdens de bediening van het heilig avondmaal vereist van degenen die aan het sacrament deelnemen en het ontvangen?

Antwoord: Van degenen die het sacrament van het heilig avondmaal ontvangen wordt vereist dat ze tijdens de bediening met heilige eerbied en aandacht alles in dit sacrament van God verwachten.¹ Ze moeten de sacramentele elementen van brood en wijn en de handelingen die aan de tafel verricht worden nauwgezet gadeslaan², het lichaam van de Heere aandachtig onderscheiden³, Zijn dood en lijden liefdevol gedenken⁴ en zichzelf daardoor opwekken om de genadegaven die zij ontvangen hebben op een levendige wijze te beoefenen.⁵ Dit gebeurt wanneer zij zichzelf beproeven⁶ en treuren over hun zonde.⁷ Maar ook wanneer ze oprecht hongeren en dorsten naar Christus⁸, zich door het geloof met Hem voeden⁹, uit Zijn volheid ontvangen¹⁰, op Zijn verdiensten vertrouwen¹¹, zich verheugen in Zijn liefde¹² en Hem dankzeggen voor Zijn genade.¹³ Dit wordt ook zichtbaar in het vernieuwen van hun verbond met God¹⁴ en in hun liefde tot al de heiligen.¹⁵

1. Lev. 10:3; Hebr. 12:28; Ps. 5:8; 1 Kor. 11:17,26-27. • 2. Vgl. Ex. 24:8 met Matth. 26:28. • 3. 1 Kor. 11:29. • 4. Luk. 22:19. • 5. 1 Kor. 11:26; 1 Kor. 10:3-5,11,14. • 6. 1 Kor. 11:31. • 7. Zach. 12:10. • 8. Openb. 22:17. • 9. Joh. 6:35. • 10. Joh. 1:16. • 11. Fil. 3:9. • 12. Ps. 63:5-6; 2 Kron. 30:21. • 13. Ps. 22:27. • 14. Jer. 50:5; Ps. 50:5. • 15. Hand. 2:42.

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

Bewaren en bewaken

Bewaar en bewaak het pand u toebetrouwd.

Op de jaarvergadering van een basisschool, een aantal jaren geleden, sprak de voorzitter over de opdracht aan Timótheüs om het pand te bewaren. Hij koppelde dat aan de school. Dat was een terecht oproep om te bewaren. Maar bewaken is ook nodig.

P. Schalk,
Veenendaal

Juist kleinere scholen komen steeds vaker in de problemen, bijvoorbeeld rond financiën, management of personeel. Maar ook de dreigende opheffingsnorm kan verlamdend werken. Logisch dat scholen dan steun gaan zoeken bij elkaar. De overheid heeft daarvoor een regeling bedacht die sinds 2006 kansen biedt voor scholen die met opheffing worden bedreigd. Zij mogen zich verenigen in een samenwerkingsschool.

Op zich is dat een mooie oplossing, althans, voor scholen die dezelfde signatuur hebben. Denk aan reformatorische scholen die een samenwerkingsverband aangaan. Binnen dezelfde denominatie is samenwerking betrekkelijk eenvoudig te realiseren. Veel lastiger is het als er geen scholen van dezelfde richting in de buurt zijn. Dan wordt het moeilijker om passende oplossingen te vinden.

Inmiddels is er bij een groeiend aantal scholen behoefte om dergelijke samenwerkingsscholen te vormen. Daarbij gaat het ook om gevallen waarin de opheffingsnorm nog niet aan de orde is, maar waarin allerlei praktische en financiële redenen een rol kunnen spelen. Maar dan komt er een onthutsende wer-

kelijkheid tevoorschijn. Blijkbaar zijn er veel scholen, zowel rooms-katholieke als protestantse, die liever samengaan met de openbare school om de hoek, dan met de school van dezelfde kleur ergens ver weg. En blijkbaar zijn openbare scholen niet echt bang voor het samengaan met scholen die vanouds een eigen identiteit hadden. Komt dat soms doordat ze merken dat de identiteit slechts op de gevel van de school hangt?

Niet openbaar, niet bijzonder

In reactie op de groeiende behoefte aan samenwerkingsscholen heeft de regering een wetsvoorstel gemaakt met de veelbelovende titel: "Wet samen sterker door vereenvoudiging samenwerkingsschool". Deze wet maakt het inderdaad heel eenvoudig om samenwerkingsscholen te vormen, waarbij het de gedachte is dat openbare en bijzondere scholen in elkaar opgaan, onder de paraplu van de overheid. Natuurlijk probeert men daarbij de eigenheid van de scholen enigszins te waarborgen. Zo moet de identiteit van de bijzondere school in de gaten gehouden worden door een identiteitscommissie. Deze commissie staat echter uiteindelijk onder het bevoegd gezag, en dat is de gemeentelijke overheid.

Hier zit een groot probleem en een enorm risico. Als dit doorgaat, draagt de gemeente(raad) straks verantwoordelijkheid voor het levensbeschouwelijke onderdeel van de school. In feite zijn dat dus geen echte openbare scholen meer, maar het zijn ook geen echte bijzondere scholen. Zo wordt er een soort derde vorm gecreëerd. En de vraag is of dat wenselijk is, en wat de consequenties daarvan zijn. Daarmee wordt immers gemorreld aan de vrijheid van richting en inrichting.

Welnu, de Raad van State, die elk wetsvoorstel van een advies voorziet, heeft een snoeihard oordeel gegeven. Dit bedenksel is in strijd met artikel 23 van de Grondwet. Een mengsel van openbaar en bijzonder onderwijs past niet in het heldere systeem dat al honderd jaar geldt in Nederland. Desondanks is de wet enigszins gewijzigd toch aangeboden aan de Tweede Kamer. Vreemd genoeg heeft de Tweede Kamer de wet aangenomen. Vervolgens kwam deze wet naar de Eerste Kamer. Daar is voorgesteld om eerst maar eens aan de Raad van State te vragen of de wet nu wel in lijn is met de Grondwet. Het antwoord is glashelder. Ook na de aanpassingen blijft het oordeel: strijdig met de Grondwet.

Inmiddels heeft de Eerste Kamer dan ook aan het (demissionaire) kabinet de vraag voorgelegd of ze deze wet wel verder wil behandelen. Het antwoord hierop is nog niet bekend.

Het pand toebetrouwd

De vraag dringt zich op of we ons nu zo druk moeten maken over een samenwerkingsschool. Het is toch niet erg om scholen te helpen die in de problemen komen? En wat maakt het uit, als scholen er zelf voor kiezen om samen te gaan?

Zo zijn er nog wel meer vragen te bedenken. Het antwoord moet echter duidelijk zijn. Juist op deze punten moeten schoolbesturen alert zijn. Zeker als zij de verantwoordelijkheid dragen over scholen die vaak onder biddend opzien zijn gesticht vanuit een identiteit naar Schrift en belijdenis. Juist vanuit deze identiteit blijft het mogelijk om niet alleen het pand te bewaren, maar ook te bewaken.

Een school die haar identiteit verliest, is een gemakkelijke prooi voor een overheid die op zoek is naar partners voor samenwerkingsscholen. Schoolbesturen en toezichthouders, raden van advies en colleges van bestuur, medezeggenschapsraden en personeelsleden: bewaar en bewaak het pand, u toebetrouwd.

Het kloppend hart van Comrie [1]

ds. H. Brons,
Vlaardingen

Na de "Eigenschappen" en het "ABC des geloofs" van Alexander Comrie is nu ook het eerste deel van diens "Verzameling van Leerredenen" hertaald. De heer C. Bregman is opnieuw de hertaler.

Het boek verschijnt onder een nieuwe titel, namelijk "Troost voor een missend hart". Ds. J.J. van Eckveld schreef hiervoor een boeiend Ten geleide. Met de hertaling van dit eerste deel van Comries Leerredenen komt een frisse bron van Bijbels-bevindelijk onderwijs beschikbaar voor lezers van nu. Bregman laat de rijke inhoud van de Leerredenen in een nieuw taalkleed heel dichtbij komen. Dat is belangrijk voor lezers die op zoek zijn naar geestelijke leiding. We kennen Comrie van zijn werken die op de praktijk van het geestelijk leven gericht zijn. Vooral geldt dat voor zijn "ABC" en zijn "Eigenschappen van het geloof". Veel minder mensen weten dat ook zijn "Verzamelde Leerredenen" veel praktisch onderwijs bevatten. Misschien heeft de oorspronkelijke titel lezers op het verkeerde been gezet, of heeft de lengte van sommige preken mensen afgeschrikt. Dat laatste is in deze hertaling ondervangen door een overzichtelijke indeling met waar nodig een toelichting in de noten. De nieuwe titel laat zien waar het Comrie om gaat: troost voor een missend hart. Dat is een actuele boodschap. Tegelijk gaat die in tegen de tijdgeest.

Ander geestelijk klimaat

Veel mensen in onze tijd ervaren moeite om tijd en aandacht te vinden voor waar het echt om gaat in dit leven. Opvallend is dat Comrie dat ook in zijn tijd al tegenkwam. Een van de docenten op de Theologische School verwees in dat verband

naar de eerste preek uit de "Leerredenen". Comrie ziet daar een omslagpunt dat twintig tot dertig jaar daarvóór ligt. Gelet op het jaar van verschijnen van de "Leerredenen" gaat het om de jaren tussen 1720 en 1730. In die periode ziet Comrie een ander geestelijk klimaat ontstaan in ons land. Daarin komt de mens centraal te staan. In andere, meer theologische werken, stelt Comrie de uitgangspunten van dat nieuwe denken onder kritiek. Hij komt daarbij als een strijder op voor de leer van vrije genade. In zijn "Leerredenen" toont Comrie zich in de eerste plaats pastor voor een missend hart. In zijn eerste preek over Psalm 143:11 gaat Comrie op zoek naar oorzaken van achteruitgang in de omgang met de Heere. Hij

stelt daarbij vragen die niet aan actualiteit hebben ingeboet. Weten we nog wel wat zonde is? Weten we welke concrete zonde ons op dit moment scheidt van de Heere? Zijn we niet zó door en door werelds in ons denken dat we niet meer weten van vreemdelingschap?

In de vijfde preek beschrijft Comrie hoe de Heere van iemand een zoeker maakt. Dan denkt de ellendige wél na over de weg waarop hij zich bevindt. Comrie noemt dat Gods gewone manier van doen. De Heere 'wil de gelovige altijd eerst op de plaats brengen waar deze Hem vertoerd heeft, om dan pas Zijn genade te doen ervaren'. Wie zo in geestelijke zin in het gemis leeft, zoekt zijn schuld op en probeert zijn zonde als zonde voor God te belijden. 'Soms is Gods weg zó in het heiligdom dat een mens lang moet tobben vóór zijn sterke verlangen - te vergelijken met een boom des levens - vervuld wordt'.

Maar de Heere belooft dat Hij Zich zal laten vinden door een volk dat niet naar Hem vraagt en bij Zijn Naam niet genoemd wordt. En Hij zál verhoren het roepen van ellendigen en noodduftigen, die water zochten maar niet vonden.

Verborgene trekkracht

Tegelijk benadrukt Comrie dat missen niet genoeg is. Het moet naar Christus en Zijn weldaden toe. In dat verband spreekt Comrie in de vierde preek over Jeremia 31:9 van een komen door 'een verborgene trekkracht die van Jezus uitgaat om al de vermogens van de ziel zo intens mogelijk te activeren. Dan gaat men de Persoon van Jezus hoogachten; men gaat hongeren en dorsten naar Zijn gerechtigheid, uitzien en verlangen naar Zijn zalige komst in het hart en reikhalzend uitzien naar Zijn verkoelende en verkwikkende schaduw. Christus, Die in het Evangelie aan de ziel is geopenbaard, is een krachtige Magneet'. De ziel kan het nu niet langer meer uithouden, want omdat Jezus roept, komt ze. Gods kinderen komen dan heel gewillig. Er is geen dwang dan alleen een zalige liefdesdwang. Ze 'vluchten als een duif naar het venster (...) naar Hem toe en willen bij Hem schuilen'.

We horen in dit boek het pastorale hart van Comrie kloppen. Hij zoekt mensen op in hun zielenvragen, waarbij hij wijst op genade alleen. Wanneer genade werkt, brengt dat een levende betrekking teweeg op de Heere en op alles wat de ziel nodig heeft. Tegelijk wil Comrie niet laten rusten buiten het volbrachte werk van de Zaligmaker.

(wordt vervolgd)

Rondom overdopen

Tijdens de laatstgehouden Generale Synode is een- en andermaal gesproken over de problematiek van het overdopen. In het bijzonder is daarbij ook ingegaan op de kerkrechtelijke en pastorale aspecten daarvan.

Wat de Heere in de kindertijd deed gebeuren, wordt veracht.

ds. P. Mulder,
Geldermalsen

In theologisch opzicht bestaat er onderscheidelijkheid over dit onderwerp. Maar in de praktijk doen zich vragen voor over wat in concrete situaties moet gebeuren.

Kerkordelijk en pastoraal

Overdopen. Het is helaas een actueel thema. Daarom werd dit punt vanuit de Particuliere Synode Oost op de agenda van de Generale Synode geplaatst. Er zijn vandaag allerlei invloeden op dit terrein gaande, in het bijzonder in de richting van onze jeugd. Daarom is het temeer belangrijk de waarde van de kinderdoop nog eens duidelijk te onderstrepen.

De synode heeft dan ook aan de commissie Catechese gevraagd een lesbrief over de kinderdoop te doen verschijnen. Ook is besloten dat er een brochure zal verschijnen over de thematiek kinderdoop-overdopen. Deze brochure is speciaal bedoeld om kerkenraden in het pastoraat hieromtrent enige handreiking te bieden.

In het licht van de Bijbelse gegevens moet het bestrijden van de kinderdoop en daarmee ook het zich laten overdopen als een ernstige dwaling worden beschouwd. Er komen overigens vrijwel altijd dwalingen

bij op andere punten, zoals verbond en geloof.

Nu doet zich in de praktijk de vraag voor of doopleden die zich hebben laten overdopen nog als doopleden van de gemeente moeten worden beschouwd. Of is het zo dat ze door deze handeling worden geacht zich te hebben onttrokken? De synode heeft hierbij een aantal overwegingen gemaakt.

Wie zich laat overdopen, treedt door die handeling in een andere geloofs-gemeenschap. Men maakt zich daarmee metterdaad los van de kerk waartoe hij of zij behoorde. Dat is immers ook het geval wanneer men belijdenis aflegt in een gemeente van een ander kerkverband. Hierdoor onttrekt men zich dus aan de eigen kerkelijke gemeente. Dit geldt zowel voor leden als voor doopleden die zich laten overdopen.

Dit betekent ook dat de uitoefening van de tucht dan ophoudt. Zij kunnen immers niet meer als leden van de gemeente worden beschouwd. Uiteraard zal in pastorale zin een laatste vermaning aan betrokkene zeker op zijn plaats zijn.

Het is heel belangrijk dat, wanneer gemerkt wordt dat (doop)leden zich bewe-

gen in kringen die de geloofsdoop voorstaan, er tijdig ambtelijk contact gezocht wordt. Onderwijzing en waarschuwing zijn dan nodig. Ook is er pastorale aandacht nodig voor ouders van wie kinderen zich in deze richting bewegen. Of wanneer ze in deze richting getrokken worden. Want beïnvloeding kan soms sterk zijn.

Belang van de kinderdoop

Heel belangrijk is het dat in prediking, catechese en pastoraat op de grote betekenis van de kinderdoop wordt gewezen. En dat wordt ingegaan op het juiste verstaan daarvan. De bijzondere betekenis van het gedoopt zijn en het mogen verkeren onder de middelen der genade behoort steeds benadrukt te worden. Graag verwijzen we naar de artikelen die ds. G. Clements enkele weken geleden in De Saambinder schreef over dit onderwerp.

Op de synode is ook gesproken over de vraag of schuldbelijdenis ten aanzien van overdoop mogelijk is. Uiteraard kan de handeling van de overdoop niet meer ongedaan worden gemaakt. Maar dit betekent niet dat terugkeer onmogelijk zou zijn. De overdoop heeft de eerdere kinderdoop niet ongedaan gemaakt. Vooral wanneer het (heel) jonge mensen betreft, zal in de regel met mildheid en met onderwijzing de weg terug gezocht worden. In de weg van onderwijzing en na oprechte schuldbelijdenis kan betrokkene opnieuw tot de gemeente worden toegelaten. Wel zullen dan de vragen van Voetius weer gesteld en beantwoord moeten worden. Indien het een dooplid betreft, zal deze in dat geval uiteraard ook eerst de belijdeniscatechisatie gevolgd moeten hebben.

De God der geslachten

Het zich laten overdopen is een ingrijpende zaak. Het moet in het licht van artikel 34 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis en Zondag 27 van de Heidelbergse Catechismus een ernstige zonde genoemd worden. De eerder wettig bediende doop wordt er door miskend. Wat de Heere in de kindertijd deed gebeuren, wordt veracht. En de keuze die men zelf zegt te maken, wordt belangrijker gevonden. In deze lijn mogen we beslist niet mee gaan. Want wat de Heere doet, staat absoluut voorop en verdient juist onze aandacht. Laten we biddend mogen begeren de toepassing van de rijke zaken die in de doop betekend liggen. Voor onszelf en voor onze kinderen. De Heere wil immers zijn de God der geslachten en des verbonds. Ook voor de jonge kinderen der gemeente.

De pijn van kinderloosheid [1]

J. Huisman,
huisarts
te Opheusden

Voor mij zit een jong echtpaar, enigszins gespannen. Er is een gesprek aangevraagd over een onderwerp dat hen bezighoudt.

De man neemt het woord; zijn vrouw zit er licht blozend naast. 'Dokter, u weet dat we een paar jaar getrouwd zijn; we zijn gelukkig met elkaar, maar tot op heden is er geen zwangerschap opgetreden. We verlangen er wel naar. U heeft ons verwezen voor verder onderzoek. Er zijn geen afwijkingen gevonden, die de kinderloosheid verklaren. Nu kregen we het aanbod om IVF als behandeling te ondergaan. Wat vindt u ervan, mag dat zomaar?'

Deze vraag krijgt een huisarts regelmatig. Ook predikanten en ouderlingen worden er mee geconfronteerd. Er zijn in het verleden ook wel gedachten over geformuleerd. Het is goed nog eens na te denken over deze behandelmethoden. In dit artikel zal ik wat schrijven over kinderloosheid, de volgende keer over de behandeling daarvan in het licht van wat de Heere Zelf er over zegt.

Sinds het paradijs

Kinderloosheid komt al sinds de val in het paradijs voor en is ook een gevolg daarvan. Tot Eva sprak God dat Hij haar smart, namelijk haar dracht, zeer zou vermenigvuldigen. Het uitblijven van de vervulling van

de kinderwens is daar een rechtstreeks gevolg van.

Toch belooft de Heere vaak nageslacht, zoals aan Abram, die vervolgens lang moest wachten. Hij roept in Genesis 15 uit: 'Zie, mij hebt Gij geen zaad gegeven.' Abram werd beproefd, maar geloofde in de Heere, wat hem tot gerechtigheid werd gerekend. Ook Izak leed onder het uitblijven van de kinderzegen en bad God erom. We kennen ook het verlangen van Hanna, de moeder van Samuël.

De Bijbel laat ons zien dat vruchtbaarheid een zegen van de Heere is, en dat het verlangen naar de kinderzegen een geoorloofde wens is, die op het gebed ook verhoord kan worden. Psalm 113 zingt ervan: Die de onvruchtbare doet wonen in een huisgezin, een blijde moeder van kinderen; waarna Psalm 128 volgt, waarin over de vervulling van de bede wordt gesproken. Die God van wonderen werkt nog.

Maar hoe moet het nu als na enkele jaren blijkt dat de vruchtbaarheid niet zo groot is? Moeten we dan stil afwachten? Of mogen we onderzoek laten doen, of zelfs behandelingen laten plaatsvinden; en tot hoever mogen we gaan?

Het verlangen naar kinderen binnen het

huwelijk is een volkomen Bijbels gefundeerde wens. Aan de gehuwden wordt in het huwelijksformulier Gods zegen met betrekking tot het krijgen van kinderen genoemd, als in het huwelijksgebed wordt gevraagd: 'Wil ze alsdan ook zegenen..., opdat zij... de kinderen, die het U belooft hun te geven...!'

Hoe teer liggen deze zaken als de vervulling uitblijft. Met wie spreken we erover? Worden de naasten hierin gekend? Weten de ouders van de worstelingen hierover voor Gods aangezicht? Ik wil ouders en broers of zussen vragen om hierover op gepaste wijze te spreken, ook als uw kinderen daar zelf niet mee komen. Er is op dit vlak veel eenzaamheid, waarover maar moeilijk geproken wordt, zeker als er een paar jaar zijn voorbijgegaan. We hebben ook als leden van de gemeente hierin een taak. Zeker de bezoekende ambtsdragers zullen dit onderwerp proberen aan te roeren en deze nood voor de Heere neerleggen.

Het is ook weleens de vraag of er berusting kan zijn als de kinderzegen uitblijft. Ik weet dat er echtparen zijn die dit in Gods hand leggen, en in gebed berusting vragen over het leeg blijven van de kinderkamer. De Heidelbergse Catechismus leert ons immers in het geloofsartikel over 'God, de Vader en onze schepping', dat Hij al het kwaad toeschikt, maar ook ten onzen besten keren wil. Het geheiligde kruis van de kinderloosheid. De Heere geeft ook aan kinderloze echtparen vaak taken in de opvoeding; soms door voor kinderen van broer of zus te zorgen, soms door het zorgen voor een kind dat thuis in de knel is gekomen en een veilige plaats nodig heeft. Ook wel door de zorg voor een geadopteerd of pleegkind, om dat een christelijke opvoeding te geven. Over deze taken mag Gods zegen gevraagd, maar ook ervaren worden.

Zijn Vaderlijke hand

In de catechismus volgt het artikel over de voorzienigheid Gods, waarin beleden wordt dat Hij gezondheid en krankheid niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand doet toekomen. Als we dit beseffen en doorleven, dan is al wat God doet, toch goed. We kunnen dan ook vragen om kracht om dit verdriet te dragen. We gaan dan beseffen dat het krijgen van een kind een onverdiende zegen is, waarom gebeden mag worden, maar waar zeker geen recht op bestaat. Laten we dan Gods wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn (HC, vraag 124).

(wordt vervolgd)

'Wil ze alsdan ook zegenen...opdat zij ... de kinderen die het U belooft hun te geven...!'

Boos

N. Verheul-Cijsouw, Alblasserdam

De put van Janno en Ruben wordt steeds dieper. Nog even hard werken! Ze springen er samen in. Verstoppt! Niemand die hen ziet. Dan roept mama: 'Janno! Ruben! Kom eens hier. Wie heeft de stofzuiger kapotgemaakt?'

Het blijft even stil. Dan roept Janno: 'Ruben heeft dat gedaan!' Ruben voelt zich heel boos worden. Dat is oneerlijk! Hij heeft het niet gedaan. Hij duikt woedend op Janno en stompt hem in zijn zij. Mama haalt een huilende Janno en een boze Ruben uit de put. Het fijne spel is voorbij.

Wat kun je, net als Janno en Ruben, boze dingen zeggen of doen. Je wordt heel erg

boos op je broer of zus. Je liegt tegen je vriendje of vriendinnetje. Je denkt verkeerde dingen over je klasgenootje. Dat zie je ook bij Kaïn. Hij sloeg zijn broer Abel zelfs dood.

Hoe komt dat? Omdat mensen - klein en groot - een boos hart hebben. Adam en Eva hadden een goed hart van de Heere gekregen. Alles wat van de Heere is, is goed. Maar in het paradijs kregen Adam en Eva een zondig hart. Omdat ze ongehoorzaam waren aan de Heere God. Daarom word je geboren met een boos hart. Wat is dat erg.

God toorn (dat wil zeggen: is vol van afkeer) over de zonde. Over je boze hart. Want God en de zonde kunnen niet samsaangaan. Hij moet de zonde straffen. Die

straf zul je zelf moeten dragen. Of een Ander zal die voor je moeten dragen. Die Ander kan alleen de Heere Jezus zijn. Hij heeft de straf van God gedragen voor al Gods kinderen. Jesaja zegt: 'De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem' (Jes. 53:5). Hij heeft nooit één zonde gedaan. Petrus schrijft: 'Die geen zonde gedaan heeft, en er is geen bedrog in Zijn mond gevonden' (Petr. 2:22).

MAARTEN LUTHER

vervolgverhaal

15

een trouwe dienstknecht van God

H. van Dam

Wat is de gerechtigheid of de rechtvaardigheid van Christus? Dat zegt Paulus duidelijk. Het is alles wat Christus heeft verdiend toen Hij op aarde was. En dat wil Hij geven aan zondaren.

Het is alsof er plotseling een helder hemels licht gaat schijnen in het hart van Luther. Door dit woord in de Bijbel zegt de Heere Jezus tegen hem: voor jouw zonden, Maarten Luther, heb Ik betaald. Je hoeft zelf niets meer te betalen. Helemaal niets. Ik heb de vreselijke straf voor jou gedragen op het kruis. Ik heb ook het

eeuwige leven voor jou verdiend. En niet alleen voor jou, maar voor alle zondaren die in Mij geloven. Dat betekent: voor allen, die als arme zondaren met berouw over al hun zonden tot Mij vluchten. Zij krijgen allemaal de gerechtigheid van Christus. Dan zijn zij niet meer schuldig voor God, maar rechtvaardig. Alsof ze nooit gezondigd hadden! Ja, dat leest Luther ook in Romeinen 1:17: 'De rechtvaardige zal uit het geloof leven.' God zegt het Zelf! Wat een blijdschap stroomt er nu in het hart van Luther! Jezus is zijn Zaligmaker, zijn Heiland, Die door het geloof in zijn hart woont. Alles wat Hij verdiend heeft, is voor Luther! Nu is er echte vrede in zijn ziel. Vrede

met God! Heel lang heeft hij gezocht om een genadig God te vinden. Nu heeft hij een genadige God gevonden. God, Die uit genade, zonder goede werken, zondaren wil zalig maken. Nu weet hij ook pas goed wat genade is: zelf niets verdienen en toch alles krijgen. Hij kan wel juichen van vreugde.

Later zegt hij: 'Het was alsof ik opnieuw geboren was. Alsof er een poort naar het paradijs voor mij openging.' Nee, niet het aardse paradijs, maar het hemelse paradijs. Daar heeft de Heere Jezus ook voor hem een plaats verdiend. Verdiend door Zijn bitter lijden en sterven.

Boekennieuws

"Tot dienst aan God", Maarten Luther;
uitg. De Banier, Apeldoorn;
253 blz.; € 12,95.

Tot dienst aan God

Een A6-formaat boekje met harde kaft is handzaam. Op de omslag van "Tot dienst aan God" prijkt het portret van Luther met z'n zwarte baret. Mooie buitenkant. Maar met meer overtuiging prijs ik u de inhoud aan. De ondertitel luidt: "Teksten over opvoeding en onderwijs".

Het boekje, met driehonderd korte Luther-citaten, bevat grote lessen. De gouden draad is 'geloof en liefde'. In het hoofdstuk 'Vaders en moeders' zegt de reformator, wiens naam dit jaar veelvuldig valt, over huisgodsdienst leerzame dingen: 'We moeten de kinderen eraan wennen dat ze dagelijks de Tien Geboden, geloofsartikelen en het Onze Vader wel drie keer opzeggen. Anders moeten we hen geen eten of drinken geven.' Of over de Schrift: 'Zou het niet vanzelfsprekend zijn dat iedere christen van negen of tien jaar de evangeliën kent, waarin alles staat...! En ten aanzien van het leven: 'Ik wil je geen geld geven, lief kind, maar wel een rijke God'.

Wat verder opvalt in de geschriften van Luther is het belang van het Woord. Of het nu gaat om opvoeding, onderwijs op school en universiteit, steeds het Woord! 'Ik adviseer echter dat niemand zijn kind naar een plek stuurt waar de heilige Schrift niet centraal

staat'. Of voor de rijpere jeugd: 'Jongeren moeten oppassen voor ontucht en hun kuisheid bewaren. Ze moeten hun harten tegen onkuisheid sterken door het lezen en overdenken van de psalmen en van Gods Woord'.

Ik tip ook het eenzijdige Godswerk aan, waarover we lezen. Eenzijdigheid maar beslist zonder lijdelijkheid! 'Er is geen ander begin (om vroom en rechtvaardig te worden) dan dat jouw Koning tot je komt en in jou begint. Niet jij zoekt Hem, maar Hij zoekt jou...'

Wat kan Luther beeldend spreken. Wanneer het gaat om de kennis van de talen zegt hij: 'De talen zijn de schede, waarin het mes van de Geest steekt'. Of: 'Ze zijn het juwelenkistje, waarin we deze drank bewaren'.

A. Karens, Barneveld

"Belijdenis doen, maar hoe?",
ds. B.J. van Boven en ds. A. Verschuure;
uitg. De Ramshoorn, Goes; 131 blz.;
€ 17,50
(€ 14,95 tot 1 juni).

Belijdenis doen, maar hoe?

Twee van mijn ambtsbroeders uit de classis Barneveld hebben elk drie preken beschikbaar gesteld voor deze uitgave over de teksten 1 Timótheüs 6:12, 1 Kronieken 28:9, Romeinen 12:2, Ruth 1:16-17, Amos 5:4 en Hebréeën 11:13b-14. In de preken proeven we ernst en bewogenheid met name gericht op onze jongeren. Zo lezen we in de derde preek: 'Catechisanten, we hebben stilgestaan bij de leer, waarin het gaat over de drie stukken: ellende, verlossing en dankbaarheid. We overdachten dit samen, niet alleen om dat in je hoofd te krijgen. Jonge vrienden, je moet het in je hart krijgen. Dat kan alleen God je leren (...). Als je belijdenis gaat doen, sta je hier voor Gods aangezicht om je jawoord af te leggen. Maar je moet ook een keer voor Gods rechterstoel verschijnen. Dan sta je alleen. Wat zul je dan met je jawoord doen als het niet oprecht is geweest? O, de Heere binde die ernst op het hart'.

Teer is de toon in de toespraak van de vierde preek (die als voorafpraak kan worden gelezen bij deze preek). Niet alleen de belijdeniscatechisanten, maar ook hun ouders worden aangesproken. Vervolgens ook ouders die met verdriet denken aan hun weggezworven kinderen. En dan jongeren die het doen van belijdenis uit-

stellen. Graag laten we onze broeder aan het woord: 'Jongelui, ben je rond de twintig jaar en heb je nog geen belijdenis gedaan? Ik kan het zakelijk zeggen met onze vaders, dat een ieder schuldig is om zich bij de ware kerk te voegen. Mag ik het ook in de goede zin van het Woord wervend zeggen? Hoe dan? Is de Heere het niet waard dat je vrijwillig, evenals Amásia, de Heere gaat dienen? Hij Die je al zo veel gegeven heeft? Is Hij niet dienens- en beminnenswaardig? Mag ik je opwekken om in het komende jaar net als Amásia, de zoon van Zichri, je aan de Heere over te geven en de belijdeniscatechisatie te gaan volgen! De Heere zegene het onderwijs uit dit zesde deel in de serie "Themapreken".

ds. B. Labee, Veenendaal

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Alblasserdam, ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
te Bodegraven, ds. J. van Rijswijk te Aalburg;
te Capelle aan den IJssel-Middelwatering,
ds. G.W.S. Mulder te Zoetermeer;
te Oudemirdum, ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom;
te Puttershoek, ds. A. Schot te Nunspeet;
te Ridderkerk-Slikkerveer, ds. D.W. Tuinier te Waarde;
te Zoetermeer (t.b.v. zendingswerk in Ecuador),
ds. S.W. Janse te 's-Gravenpolder.

Bedankt:

voor Lelystad, ds. D.W. Tuinier te Waarde;
voor Nijkerk, ds. C. van Ruitenburg te Krimpen a/d IJssel;
voor Terneuzen, ds. S.W. Janse te 's-Gravenpolder;
voor Waardenburg, ds. A.T. Huijser te Sliedrecht;
voor Westkapelle, ds. C. Sonneveld te Krabbendijke.

VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM

De classis Rotterdam hoopt op vrijdag 21 april in vergadering bijeen te komen.

Locatie: Boezemsingelkerk te Rotterdam-C. Aanvang: 19.30 uur.
Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Spijkenisse
(roepende kerk)

VERGADERING PARTICULIERE SYNODE ZUID-WEST

Op donderdag 4 mei hoopt de Particuliere Synode Zuid-West te vergaderen in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Werkendam. Aanvang: 9.30 uur. Op woensdag 3 mei wordt een bidstond gehouden in hetzelfde kerkgebouw. In deze dienst, die om 19.30 uur begint, hoopt ds. G.J. van Aalst voor te gaan.

VERSLAG AFSCHIED DS. G.M. DE LEEUW VAN OPHEUSDEN

Op 8 maart 2016 nam ds. G.M. de Leeuw het beroep aan van de gemeente van Grand Rapids, Beckwith, VS. Ruim een jaar later ontving hij een visum en mocht hij, na vier jaar onze gemeente te hebben gediend, afscheid nemen op dinsdag 14 maart jl.

De scheidende predikant bediende het Woord uit 2 Korinthe 13:11: 'Voorts, broeders, zijt blijde, wordt volmaakt, zijt getroost, zijt eensgezind, leeft in vrede; en de God der liefde en des vredes zal met u zijn.'

Het thema was: Paulus' afscheid van de Korinthiërs. Hij bepaalde zijn hoorders bij:

- 1] Een broederlijke aanspraak.
- 2] Een liefdevolle vermaning.
- 3] Een troostvolle toezegging.

Opgemerkt werd dat de tekst begint met 'voorts', wat betekent dat het nog niet aan het einde is. Als predikant moet hij rekenschap geven van hoe hij Gods Woord gebracht heeft. Als gemeente moeten we rekenschap geven van hoe Het ontvangen is.

De tekst vervolgt met 'broeders': een broeder wordt in benauwdheid geboren en wordt opgeroepen om blijde te zijn: een blijdschap ge-

worteld in de waarheid. Het 'wordt volmaakt' wil zeggen het weder opgericht worden en het 'zijt getroost' verwijst naar de HC vraag 1. Het eensgezind zijn is een krachtige eenheid die merkbaar en voelbaar is, waarbij het 'leeft in vrede' niet ten koste van de waarheid mag zijn, maar straks een vrede zal zijn voor Gods volk die alle verstand te boven gaat. De troostvolle toezegging ligt in de woorden 'en de God der liefde en des vredes zal met u zijn'. Vervolgens richtte ds. De Leeuw zich nog met een dankwoord tot de kerkenraad, de gemeente, de jeugd, de catechisanten, de verenigingen, de classis Utrecht, de PS Noord-West en tot de plaatselijke predikanten en scholen.

Na de dienst werd het predikantsechtpaar toegesproken door de consulent, ds. J.J. van Ekeveld, namens de classis Utrecht en de PS Noord-West. Namens de plaatselijke kerken sprak ds. J.C. den Ouden (predikant in de Hersteld Hervormde Kerk). Ouderling M. Blom sprak, vertaald door ouderling J. Willemsen, namens kerkenraad en gemeente van Grand Rapids. Tenslotte werden ds. en mevr. De Leeuw toegesproken door burgemeester C. Veerhoek namens de gemeente Neder-Betuwe, door ds. P. Blok als vriend en ouderling M. van Dam namens kerkenraad en gemeente, waarna hen psalm 121:2 en 4 werd toegezongen.

J. Willemsen, scriba Gereformeerde Gemeente Opheusden

VERSLAG AFSCHIEDSDIENST DS D. DE WIT VAN BARNEVELD-CENTRUM

Op woensdag 22 maart nam ds. D. de Wit, na ruim 5 jaar de gemeente gediend te hebben, afscheid van onze gemeente in verband met het vertrek naar Borssele. In deze dienst bediende hij Gods Woord uit 2 Thessalonicenzen 2 vers 16 en 17. Het thema van de preek was: "De troost van Christus". Gemeente, Paulus betoont zijn zorg voor de gemeente die verlaten moest worden. Daarom is de troost van Christus ook zo nodig. Hij vraagt dan ook in onze tekst aandacht voor Christus. Door de liefde Gods wordt het hart ingenomen en verbroken. Door het Evangelie wordt de zaligheid verkregen in Christus. Dit is het werk van een Drie-enig God. Paulus heeft omhoog gekeken. Ook vanavond mogen we omhoog wijzen. Gemeente, zou u

deze God missen in het zaligen van zondaren. O, zie dan toch omhoog. De Heilige Geest brengt nog steeds toe.

Paulus legt door het woordje "Zelf" in onze tekst alle nadruk op Christus. God kwam tot de zondaar in Christus. De Thessalonicenzen worden door Paulus vertroost. Ze zijn in Gods gericht geplaatst. Kent u Gods gericht? Christus is met Zijn gericht bij Zijn Vader geweest. Dit is genade. In Christus ziet Hij Zijn volk aan. Sion ontmoet dan in Christus het liefdehart van God. De Vader ziet op Zijn kinderen. Dit geeft goede hoop. Ze zijn nu nog in de strijd. Maar deze hoop is geen misschien, omdat deze hoop gefundeerd is op het geheel enige Fundament, de Heere Jezus Christus Zelf. Dit geeft hoop op wat nog komt. Hoewel Christus nog vertoeft om te komen, is er toch die hoop op de eeuwige verlossing. Gemeente, vanavond wordt er afscheid genomen. Dat geeft pijn en deze pijn is voelbaar. Echter, we mogen hier vanavond niet in eindigen. Paulus wijst erop wat nu in grote droefheid vertroost. De gemeente van Thessalonica is bedroefd. Paulus is weg. Timótheüs is weg. Maar Paulus wijst niet op de troost van mensen, maar op de troost van onze Heere Jezus Christus Zelf. Hij vertrooste uw harten en versterkte u in alle goed woord en werk. Zoek toch deze Jezus die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren was.

Na de prediking richt de dominee zich met enkele hartelijke woorden tot de kerkenraad en de gemeente. Afscheid nemen valt niet mee, maar toch is het goed. De dominee spreekt zijn wens uit dat de Naam des Heeren mag blijven klinken in de huizen. Hij bedankt de kerkenraad van Borssele voor de aanwezigheid. Ds. R. Bakker spreekt de dominee toe namens de plaatselijke kerken. De consulent van de gemeente, ds. B.J. van Boven doet dit namens de classis en de Particuliere Synode Oost. Ouderling G. Pater spreekt namens de gemeente en kerkenraad de dominee toe vanuit Hebréeën 13:10. Ten slotte wenst hij hem samen met zijn vrouw een goede en gezegende tijd toe in Borssele. Op zijn verzoek wordt de dominee Psalm 121:1 en 4 toegezongen, waarna ds. De Wit voor de laatste maal als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente legt.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Barneveld-Centrum

VERSLAG BEVESTIGING/INTREDE DS. D. DE WIT TE BORSSELE 29 MAART 2017

Bevestiging

De tekst waarbij de consulent ds. G. Bredeweg de gemeente bepaalde was Psalm 90:16 en 17: 'Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinde-

ren. En de lieflijkheid des HEEREN onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat'.

We zien in deze woorden de bede van Mozes, de dienstknecht Gods. Ten eerste: het zien van Gods werk, ten tweede: de bouw van Gods kerk en ten derde: de ervaring van Gods zegen.

Mozes laat zien dat de taak van een knecht Gods bestaat uit aanwijzen. Zij worden geroepen heen te wijzen naar de Borg en Middelaar. Naar Hem Die in de eeuwigheid dat werk op Zich heeft genomen om een volk, dat God verkoren heeft, in de tijd op te zoeken. Onze ontrouw doet Zijn trouw niet teniet. Tijdens de woestijnreis heeft de Heere ook menigmaal Zijn genade betoond in het leiden van Zijn volk. Het is een werk dat niet direct gezien wordt en in de verborgenheid geoefend mag worden. Het is Zijn werk en daarom kan een mensenkind nog zalig worden.

U krijgt veel kinderen in de kerk, moge de gestalte van moeder Jochebed maar veel worden beoefend en de lieflijkheid des HEEREN zal ons hart verblijden. De oorzaak ligt niet in de Kerk, maar in de Christus der Schriften. De Heere geve maar werkzaamheden aan Zijn genadetrouw. Het is aan onze kant kwijt, maar dezulken wil Hij leren dat Hij dierbaar en gepast is.

Gemeente, geef uw herder en leraar de tijd om te studeren, zo zal hij u verkondigen wat hij van 's hemels wege moet spreken. Het belangrijkste is onze ziel. Mozes achtte de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom dan de schatten van Egypte. Aan het eind van zijn leven mocht hij steunen op zijn onveranderlijke God. Zijn reis was meer woestijn dan palmbomen, maar hij mocht de Ark Christus overhouden waarmee hij door de doodsjordaan kon. Hoe is het in ons leven? Nu is het de taak van een dienstknecht om dat Lam aan te wijzen. Wat een wonder, dat Christus meer verlangt naar Zijn Kerk dan andersom. Ben ik daarvan een levend lidmaat? De Heere zegene de prediking tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk en tot oefening des geloofs.

Intrede

De tekst waarbij ds. D. de Wit de gemeente bepaalde was Johannes 17:14a: 'Ik heb hun Uw woord gegeven'.

We zien in deze woorden: Het Woord der Waarheid. Stilgestaan werd bij: ten eerste: Het Woord uit de handen van de Vader, ten tweede: door de handen van de Zoon en ten derde: in de handen van de Kerk.

In de nacht in de hof bidt Hij voor de Zijnen. Daar vraagt Hij om kennis van God en van Christus voor Zijn discipelen en in hen voor

Zijn Kerk. Hij zocht de eer van Zijn Vader en Zijn deugden te verheerlijken. In de wereld lag een taak voor de discipelen. De Heere laat hen niet alleen. Als een heilige nalatenschap heeft Hij het Woord gegeven. De waarheid waarin die enige Naam, eigenschappen en deugden bewaard worden. Dat Woord openbaart Goddelijke gedachten. Gedachten blijven verborgen als we die niet uitspreken of opschrijven. Door dat Woord zoekt Hij Zijn eer en Zijn Naam te verheerlijken.

De woorden zijn ontvangen en ook bewaard. Dat Woord is vlees geworden: 'Zie, Ik kom; in de rol des boeks is van Mij geschreven'. Hij heeft de menselijke natuur aangenomen, vol van genade en waarheid. Het gestorte bloed beantwoordt aan Gods recht. In Hem glinstert dat Woord, niet de mens of Zijn dienstknecht. Door Gods recht geschiedt er vergeving en is er een recht op het eeuwige leven, dat beloofd is in het Woord, door de handen van de Middelaar Gods en der mensen.

Het heil van de Kerk ligt in de handen van Zijn Knecht. God de Vader, Die het behoud van Zijn eer zocht, heeft het in de handen van Christus gelegd. Hij Die de weg van lijden en sterven volmaakt heeft gedragen, mocht het uitroepen: 'Het is volbracht'. Nu mogen wij uit de handen van de Middelaar dat Woord der Waarheid ontvangen en de deugden des Heeren verkondigen onder u. Is het horen van Christus de nood van uw ziel? Buiten Christus is het arm en voor eeuwig tekort.

Ds. De Wit sprak een woord van dank uit tot de bevestiger ds. Bredeweg en de vele geliefde betrekkingen die aanwezig waren. Ter afsluiting sprak de voorzitter, ouderling Simonse, ds. De Wit een hartelijk welkom toe, waarna hij verzocht hem staande toe te zingen Psalm 134:1 en 3. Hierna eindigde ds. De Wit met dankgebed en sprak hij voor de eerste maal als herder en leraar van onze gemeente de zegen uit over de gemeente.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Borssele

“

**IEMAND DIE DE LAST VAN
DE TOORN VAN GOD NIET
GEVOELD HEEFT,
KAN NIET ZEGGEN WAT
HET IS OM GEZALIGD TE
WORDEN.**

THOMAS BOSTON

Berichten

ZANGAVONDEN

Goes

Passie- en paaszangavond op zaterdag 15 april, aanvang: 19.30 uur, in de Westerkerk te Goes, m.m.v. het Delta mannenensemble en organist Jan Rozendaal. Opening en sluiting door ouderling A.C. Hage uit Vlissingen. Collecte t.b.v. de Hudson Taylorstichting en locaties Siloah in Zeeland.

Puttershoek

Oranjezangavond (met veel samenzang van psalmen en vaderlandse liederen) op vrijdag 21 april, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Puttershoek. Organist: Ewout Monster. Referaat door ouderling G. Hooghwerff, voordracht van gedichten door mevr. M. Schipper.

Rhenen

Datheensamenzangavond op maandag 17 april in de Cunerakerk te Rhenen. Opening, meditatie en sluiting door ds. B.J. van Boven. Orgelbespeling door Pieter Heykoop. Collecte voor Adullam, Siloah en De Schutse.

OASE-FAIR TE OUDDORP

Oase-fair, te organiseren door Diaconaal gastenhuis de Oase te Ouddorp, op zaterdag 22 april, van 9.30-16.00 uur, op de locatie: Kwekerij Klepper, Oudelandseweg 27. Info: www.diaconaalgastenhuisdeoase.nl

---

Kerkdiensten

ZONDAG 16 APRIL 2017 1E PAASDAG

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 en 14.30 uur stud. J. de Kok; Alblas-serdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. R.A.M. Visser en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Barendrecht 10.00 uur ds. J. Mijnders en 15.30 uur stud. J.B. Huisman; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Bodegraven 10.00 uur ds. H. Paul en 17.00 uur (openb. bel.) ds. C.G. Vreugdenhil; Borsselo 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 uur ds. J.J. Tanis en 16.30 uur ds. W. Harinck; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. W. Silfhout en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dirksland 10.00 en 18.00 uur

ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 15.00 uur (openb. bel.) ds. J. van Rijswijk; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 16.00 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. J. van Laar; Ermelo 15.00 uur (openb. bel.) ds. G. van Manen; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur (openb. bel.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage (zie Scheveningen); 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 18.30 uur stud. H.J. Agteresch; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 15.00 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 19.00 uur ds. B. Labee; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoogeveen 19.00 uur ds. J.B. Zippro; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 15.30 uur ds.

R.A.M. Visser; Kamperland 14.00 uur ds. G.J. Baan; Kapelle-Biezelinge 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 18.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 14.30 uur ds. D. de Wit; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 10.00 en 16.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur stud. W. Mouw; Meeuwen 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 16.00 uur (openb. bel.) ds. C. Harinck; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Mijdrecht 19.00 uur ds. L. Terlouw; Moerkapelle 9.30 uur ds. W. Harinck en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Naaldwijk 19.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. A. Verschuure; Nieuwerkerk

9.30 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur ds. K. Boeder; Nieuwe-Tonge 18.00 uur ds. W. Silfhout; Nijkerk 18.30 uur ds. A. Schot; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.30 uur ds. G.J. Baan; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 17.00 uur ds. S. Maljaars; Opheusden 10.00 en 15.30 uur stud. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. P. Melis; Oude-Tonge 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Poederrijen 14.30 uur ds. E. Bakker; Poortugaal 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Puttershoek 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 15.00 uur ds. W.J. Karels; Ridderkerk-Slikkerveer 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 14.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Rotterdam-Centrum 17.00 uur ds. M.J. van Gelder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur stud. J.B. Huisman; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. J. Driessen; Scherpenisse 14.30 uur ds. J. van Belzen; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 en 16.00 uur stud. H.J. Agteresch; Sint Philipsland 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur (openb. bel.) ds. W. Visscher; Spijkenisse 10.00 uur ds. M.J. van Gelder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 15.00 uur ds. S.W. Janse; Terwolde - De Vecht 14.30 uur stud. M. Blok; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. M. Mondria; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. A.P. Baaijens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C.J. Meeuse; Yerseke 9.30 en 14.00 (openb. bel.) en 18.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 14.30 uur ds. M.H. Schot; Zwolle 9.30 en 19.00 uur stud. M. Blok.

MAANDAG 17 APRIL 2017 2E PAASDAG

Aagtekerke 9.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 uur stud. J.B. Huisman; Alblasserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 11.00 uur ds. H.A. van Zetten; Amersfoort 9.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 10.00 uur (voor de evangelisatie) evang. J. Krijgsman; Apeldoorn 9.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 uur (openb. bel.) ds. C. van Ruitenburg; Barneveld-Centrum 9.30 uur (openb. bel.) ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 18.30 uur (openb. bel.) ds. G. Beens; Beekbergen 9.00 uur ds.

A. Schreuder; Benthuizen 9.00 uur ds. H.A. van Zetten; Bodegraven 11.15 uur ds. W.A. Zondag; Boskoop 9.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 9.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur (openb. bel.) ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. B.J. van Boven; Dirksland 10.00 uur (openb. bel.) ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 uur (openb. bel.) ds. A.B. van der Heiden; Ede 9.30 uur ds. M. Joesse; Elspeet 10.00 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 uur ds. G. Heijkamp; Genemuiden 19.30 uur ds. C. Hogchem; Gouda 9.30 uur ds. G.W.S. Mulder; 's-Gravenpolder 9.30 uur ds. S.W. Janse; Groningen 10.00 uur ds. J.B. Zippro; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur (openb. bel.) ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur (openb. bel.) ds. M.H. Schot; Hilversum 10.00 uur (openb. bel.) ds. P. Mulder; Houten 10.00 uur (openb. bel.) ds. C.G. Vreugdenhil; Kapelle-Biezelingse 10.00 uur ds. C. Harinck; Klaaswaal 9.30 uur ds. A. Vermeij; Kootwijkerbroek 10.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur stud. H.J. Agteresch; Kruiningen 9.30 uur (openb. bel.) ds. G. Bredeweg; Leerdam 10.00 uur (openb. bel.) ds. J. Schipper; Leiderdorp 10.00 uur (openb. bel.) ds. J.S. van der Net; Lisse 10.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur (openb. bel.) ds. A. Schot; Meliskerke 9.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 11.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelhamis 9.30 uur ds. P. Blok; Mijdrecht 19.30 uur ds. A. Verschuure; Moerkapelle 9.30 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 9.30 uur ds. G.J. van Aalst; Nijkerk 9.30 uur stud. M. Blok; Nunspeet 9.00 uur (openb. bel.) ds. A. Schot; Ooltgensplaat 12.30 uur (openb. bel.) ds. K. Boeder; Oosterland 10.00 uur ds. J. van Belzen; Opheusden 11.30 uur (openb. bel.) ds. F. Mulder; Oud-Beijerland 9.30 uur ds. P. Melis; Poederrijen 11.00 uur stud. J.B. Huisman; Puttershoek 10.00 uur ds. A.J. de Waard; Rhenen 9.00 uur ds. F. Mulder; Rijssen-Noord 9.00 uur (openb. bel.) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.00 uur (openb. bel.) ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 11.15 uur (openb. bel.) ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. C. van Krimpen; Rotterdam-Zuidwijk 11.15 uur ds. H. Brons; Scherpenisse 9.30 uur stud. J. de Kok; Scherpenzeel 10.00 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 11.00 uur ds. C.J. Meeuse; Sliedrecht 9.30 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; Stolwijk 10.00 uur ds. G. Hoogerland; Terwolde - De Vecht 11.30 uur (openb. bel.) ds. J. van Laar; Tholen 10.00 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 uur ds. M. Mondria; Utrecht 10.00 uur ds. L. Terlouw; Veen 19.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 uur (openb. bel.) ds. B. Labee; Vlaardingen 9.00 uur ds. H. Brons; Waardenburg 10.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Wageningen 10.00 uur ds. H. van der Heiden;

Werkendam 9.30 uur ds. M. Karens; Wierden 9.30 uur stud. W. Mouw; Woerden 9.00 uur ds. W.A. Zondag; Zeist 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 9.30 uur ds. G. Clements; Zwolle 11.00 uur (openb. bel.) ds. A. Schot.

DINSDAG 18 APRIL 2017

Eindhoven 19.30 uur ds. W. Silfhout.

WOENSDAG 19 APRIL 2017

Nisse 19.30 uur ds. G. Beens; Rilland-Bath 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Sprang-Capelle 19.30 uur (openb. bel.) ds. E. Bakker.

DONDERDAG 20 APRIL 2017

Alblasserdam 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Hoogeveen 19.30 uur ds. M. Mondria; Krabbendijke 19.30 uur (tijdrede) ds. A. Verschuure; Oosterend 19.00 uur ds. K. Boeder; Veenendaal 13.15 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; Werkendam 14.00 uur (huw.bev.) ds. M. Karens.

VRIJDAG 21 APRIL 2017

Genemuiden 13.30 uur (huw.bev.) ds. C. Hogchem; Hendrik-Ido-Ambacht 14.30 uur (huw. bev.) ds. M.H. Schot; Kootwijkerbroek 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Lisse 15.00 uur (huw. bev.) ds. G.J.N. Moens; Rhenen 14.00 uur (huw. bev.) ds. F. Mulder; Scherpenisse 14.00 uur (huw. bev.) ds. J. van Belzen; Scherpenzeel 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure.

ZATERDAG 22 APRIL 2017

Gouda 15.00 uur (dovendienst) stud. W. Mouw.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 16 APRIL 2017 1E PAASDAG

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Druenen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

MAANDAG 17 APRIL 2017 2E PAASDAG

Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 uur evang. G. v.d. Breevaart; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

*De HEERE is rechtvaardig in al Zijn wegen,
en goedertieren in al Zijn werken.*

Psalm 145 vers 17

Verdrietig delen wij u mee dat de HEERE van ons heeft weggenomen onze lieve en zorgzame vader en opa

Hendrik van Oost

sinds 14 september 2001 weduwnaar van Anna Pieterella van der Wiel

in de gezegende leeftijd van 87 jaar.

Kinderen
Kleinkinderen
Achterkleinkinderen

Werkendam, 2 april 2017
Zorgcentrum Goezate

Correspondentieadres:
Familie Vink - van Oost
Vissersdijk 32
4251 ED Werkendam

De begrafenis heeft vrijdag 7 april jl. plaats gehad op de Oude Gemeentelijke Begraafplaats aan het Laantje te Werkendam.

 Rehoboth S(B)O

Rehoboth Onderwijs en zorg heeft een breed onderwijsaanbod. Onderwijs voor gewone kinderen die vanwege hun zorgbehoefte speciaal onderwijs verdienen. Voor de locatie Barneveld zijn we op zoek naar:

- **Leerkracht cluster-4 groep (fulltime)**
- **Leerkracht SBO groep (fulltime)**
- **Leerkracht S(B)O in combinatie met ib.**

Ontdekken of speciaal onderwijs iets voor jou is?

Bel voor informatie naar dhr. G. Geneugelijk (directeur) 06-40 95 37 61 of met mevr. E.C. Jansen (adjunct-directeur) 06-23 83 69 44. Zij vertellen je graag meer over de school, groep en functie.

Meer info over de school en deze advertentie lees je op www.rehobothoz.nl

Even lekker weg naar de **Veluwe**,
boek nu onze **luxe chalet te Lunteren**.
www.vakantiedehoutduif.nl
of bel 06-47584570

De GEZELLIGHEID van de camping,
de privacy van een landhuis, de luxe
van thuis, **Bergzicht**, 8 pers.
www.zalmenhuis.nl, 06-51781723.

Handgemaakte hoeden en kinderdopjes
Het veranderen van uw zomerhoed
Gerdien ten Hove-Voortman
Valkseweg 247 Barneveld
Tel. 0342-418130 of 06-17558559

Vakantie in eigen sfeer
Boek nu uw vakantie 2017 bij
Vakantieoord Holsappel in Zuna bij
Rijssen. Info: 0548-512790 of
www.vakantieoordholsappel.nl

Vakantie in Duitsland in de Pfalz?
**Wij verhuren twee ruime
vakantiewoningen** in de overweldigende
natuur van het Nordpfalzerbergland:
uitgestrekte wandel- en fietspaden
in de directe omgeving, historische
plaatsen als Heidelberg, Trier en Worms
op dagtocht afstand. Rust, natuur en
cultuur. In de zomermaanden zijn nog
enkele weken vrij. Meer informatie:
fam. Moussault, op www.beth-etham.nl.
de of onder tel.nr. 0049-6385-92 555 77
(Nederlandstalig)

Te huur in **Ermelo: dichtbij bos, heide,
zwembad**, een ruime hoekwoning
met mooie tuin. Van 18-7 t/m 4-8.
Tel. 0341-561699 / 06-49220348.

Refojobs.nl INFO@REFOJOBS.NL / (06) 8143 0157
BANEN BIJ REFORMATORISCHE WERKGEVERS

- (CV-)MONTEUR / INSTALLATEUR / G2ENERGY / UDDEL
- BEGELEIDER ACTIVITEITEN / SILOAH / DEN DOLDER
- EERST VERANTW. VERZORGENDE / CEDRAH / GOES
- MECHAN. ONDERHOUDSMONTEUR MACHINELIJN. / INTRO PERSONEEL / EDE

PARTNERS: RMU, SIRJON, CEDRAH, AETRA COACHING EN DRIESTAR EDUCATIEF

2 vriendinnen (21 jr) **zoeken per
1 aug. zelfstandige woonruimte** met
eigen kook- en douchegelegenheid
(omgeving) **Barneveld/Lunteren**.
huurhuiszoekende@gmail.com

OOSTENRIJK, vanaf €495,- huurt u
een **stacaravan op gezinscamping**.
Recreatieteam, kerkdiensten, zon,
water en bergen. Info: 055-3030083
www.es-vakanties.nl

Kamperen bij HERKINGEN ZH
Welkom op Goeree-Overflakke
bij het Grevelingenmeer met tent-caravan
Arrangementen! www.grevelande.nl
0187669317 Lies en Beijke v.d. Velde

Nunspeet te huur v. MEIVAKANTIE
onze gezellige, schone **chalets** op
christelijk park, met rec. team.
4. pers: € 269,- 6. pers: € 299,- excl.
(midweek). 0620999516/0651699202.

BUREAU P3
Groei door aandacht!
Bedrijfsuitje in Zeeland?
www.bureau-p3.nl

**Te huur: VAKANTIEWONING
(6-8 personen) in Marum (Gr).**

Bij naastgelegen boerderij, beschikbaar
wk 23-28. Info: 0594-644548 of
familiedewith@hotmail.com

Nog enkele luxe **recreatiewoningen** te koop op het bungalowpark op **Hoge Hexel te Wierden**. Deze notariswoningen kunnen zowel compleet als casco afgeleverd worden. Ook zijn er nog enkele losse kavels te koop. Een gegarandeerd netto rendement van 6,5% bij verhuur is mogelijk. Voor informatie: 0653849143

**Welkom op onze site!
Ruim 40.000 boeken op:
www.derooboeken.nl**

NIEUWE UITGAVE

Preken van John Kershaw, Deel 1 + 2
samen 34 preken, 704p €37,-
078-6933783 www.hetbraambos.nl

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafenissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

**Als het om meer dan
thuiszorg gaat.**

Hebt u hulp nodig? SHG Welzijn bemiddelt bij passende zorg voor gezinnen in onze achterban. De vraag om thuiszorg is vaak onderdeel van een bredere zorgsituatie binnen het gezin. Hebt u vragen? Onze zorgprofessionals willen u graag helpen om de juiste hulp te vinden eventueel in samenwerking met andere zorgorganisaties.

Wij bieden betaalbare persoonlijke ondersteuning, flexibele hulp, met aandacht voor uw situatie, en wanneer het u het beste uitkomt.

BENIEUWD WAT WIJ VOOR U KUNNEN BETEKENEN?
085 049 47 84 - MANAGERWELZIJN@SHGWELZIJN.NL

**BOEK UW VAKANTIEVERBLIJF
RECHTSTREEKS BIJ DE EIGENAAR**

MIJN VAKANTIESTEK

DE VAKANTIEWEBSITE MET EEN CHRISTELIJKE IDENTITEIT
WWW.MIJNVAKANTIESTEK.NL

Compleet ingerichte 6-8 pers.
Lodgetenten. Direct aan het Lago-
Maggiore (Italië) of bij de Friese
meren. Boek nu uw vakantie.

www.familylodges.nl 0343-481155

**Koop bij winkels die
zondags gesloten zijn**

U bent consument. Weet u welke
winkels en bedrijven op zondag gesloten
zijn? Steun deze winkels, kijk op
koopzondagnee.nl en doe uw inkopen bij
deze ondernemers. Op koopzondagnee.nl
ziet u waar u de ondernemers kunt vinden.

Ondernemers: meld uw bedrijf aan!

 koopzondagnee.nl

VAKANTIE in de BETUWE

Rust, ruimte en gezelligheid op camping
DE VIJVERHOF in OMMEREN
Kindvr., div. act., huurcaravan 4 pers. en
3 pers., zaalverhuur voor fam. en zakel.
max 70 pers. Tevens pabo-ers en o.a.ers
gevraagd voor recreatie. 0344 601973
www.campingdevijverhof.nl

**Waardig
afscheid nemen.**

Dienstverlening in heel Zeeland sinds 1959.

☎ 0113 - 330 936
(Dag en nacht bereikbaar)

begrafenisverzorging-janssen.nl

Waardig. Persoonlijk. Vertrouwd.

De Luntersche Winkel

Voor Verantwoorde lectuur:

- Nieuwe boeken
- Veel 2e hands boeken, bij 5 boeken één gratis

Mini onderneming beginnen?

- Huur dan bij ons een plaatsje in de winkel
en verkoop uw eigen spullen.

- Ook is er 2e hands kleding bij ons verkrijgbaar.

www.5eboekgratis.nl

www.delunterschewinkel.nl

Dorpstraat 165 • Lunteren • tel: 06-24 11 43 26

**SHG al meer
dan 35 jaar
een begrip**

**Kraamzorg
Bel voor informatie:
0187 - 48 91 73**

Ma t/m vr: 9.00 - 11.00 uur /
13.00 - 15.00 uur.
Tevens op vr: 19.00 - 21.00 uur.

Zie voor informatie en aanmelden www.shgzorg.nl

 FamilyStream

**'Muziek in de oren voor
de hele familie'**

Dé betaalbare keuze voor geestelijke
en klassieke muziek en vertellingen.

Nu 1 maand gratis bij aanmelding via familystream.nl

Trouwkostuums
WILVORST ROY ROBSON
 BOSS
 HUGO BOSS
 KLEIN KLEDING Sliedrecht
 Bel voor een afspraak: 0184-491012

FOTOKAARTEN VOOR HET GOEDE DOEL
HOLLANDKAART
 WWW.HOLLANDKAART.COM

Mediation of bemiddeling nodig?
 Bel 030 - 760 10 00 of mail
 mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl
 Janssens ■ Den Boef
 advocaten

Ambtskleding
Kostuums en shirts op maat

 's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
 0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
 info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
 Voor openingstijden zie website.
Advies aan huis mogelijk
Maak vrijblijvend een afspraak!

Fides
 praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor psychologisch onderzoek, indicatieaanvragen en onderzoek, begeleiding en training van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding
 Tel. 0342 - 41 99 77
 Van Breugelplantsoen 1
 3771 VM Barneveld
 www.fideshulpverlening.nl

 VAN STAVEREN
 begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38
 Wij verzorgen alleen begrafenissen
 Vraag geheel vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".
 www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

BBV **Barneveldse Begravenis Vereniging**

voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
 3774 JW Kootwijkerbroek
 (0342) 44 18 12
 www.barneveldsebegravenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
 (06) 50 21 72 55

 Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
 078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
 Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
 www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Basisschool Timótheüs

Basisschool Timótheüs is een kleine privéschool in Oosterend op Texel.

Ter versterking van ons lesgevend team zoeken wij voor het volgende schooljaar of eventueel eerder een

Groepsleerkracht

(max 0,8-1 fte)

Voor ca. 6 leerlingen in de onderbouw (groep 1-4)

Wij vragen

- Hartelijke instemming met de grondslag van de school: Gods Woord en de Drie formulieren van Enigheid
- Kerkelijk behorend tot de (Oud) Gereformeerde Gemeenten (in Nederland)

Solliciteren

Stuur je sollicitatie naar de secretaris van het schoolbestuur: dhr. Jac. Stark, Cor Bremerstraat 25, 1794 AX Oosterend.
 Per e-mail: jstexel@kliksafe.nl. Ook kun je hem bellen voor praktische informatie: 06-12326452.

Meer informatie

Ook Pabo 4 studenten worden uitgenodigd om te solliciteren. Voor meer informatie kun je contact opnemen met onze directeur, dhr. H.W. de Mooij. T: 06-11495833 | E: directeur@basisschool-timotheus.nl

Ben jij de zorgprofessional die wij zoeken?

SHG Welzijn bemiddelt bij passende zorg voor gezinnen in onze achterban. De vraag om thuiszorg is vaak onderdeel van een bredere zorgsituatie binnen het gezin.

SHG Welzijn zoekt zelfstandige zorgprofessionals, die in staat zijn om de zorgvraag op een juiste en professionele wijze in te vullen.
Verzorgende IG/SPW niveau 4

WAT KAN JIJ VOOR ONS BETEKENEN?
085 049 47 84 - MANAGERWELZIJN@SHGWELZIJN.NL

Vakantie Oostenrijk Te huur: luxe chalet en appartementen, 2-9 pers., in omg. Saalbach-Hinterglemm/Zell am See.
Info: 0180-322181/06-51166845.
www.vakantieindebergen.nl

BASISSCHOOL de Wartburg WOUDEMBERG
zorgen voor elkaar!

HERHAALDE OPROEP!

Bent, of kent u, de verantwoordelijke, energieke en besluitvaardige

Directeur-bestuurder

die wij zoeken?

REAGEREN KAN TOT D.V. 22 APRIL 2017. KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP WWW.COMPAENGROEP.NL OF BEL MET PAUL VAN LUMMEL: 06 - 13 50 95 87

Tegels... als geen ander

Vloertegels en wandtegels Meer dan duizend soorten Vakkerig advies en gelegd Vloerverwarming Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Ook bij Kroon TEGELOUTLET veel keuze, vanaf € 3,95 / m²

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

Te huur: 2-3 pers. gastenverblijf,
Valkseweg 8 te **Barneveld.**
Tel. 0342-412663.

Op vakantie naar Canada? Kijk op www.CanadianHolidayRentals.ca voor accommodaties en autoverhuur.

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen

(bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 14,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober) voor het buitenland*: € 150,00 per jaar *afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
T 1 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

de Saambinder *Bewuste keuze*

Ds. Labee over:

En leiden Hem heen om te kruisigen

Waarom is de Zaligmaker gekruisigd? De dood door steniging was toch echt Joods? Droeg Jezus alleen de dwarsbalk of het hele kruis? Hoe moeten we ons dat kruishout of die kruispaal voorstellen?

Kruis-hout

Er zijn van verschillende kanten vragen (die we hiernaast samengevat hebben) binnengekomen rond het kruis van de Middelaar. We beginnen met de vragen waarop het antwoord onzeker is en eindigen met de geloofs zekerheid van de Bruidskerk rond de kruisiging van haar Bruidegom.

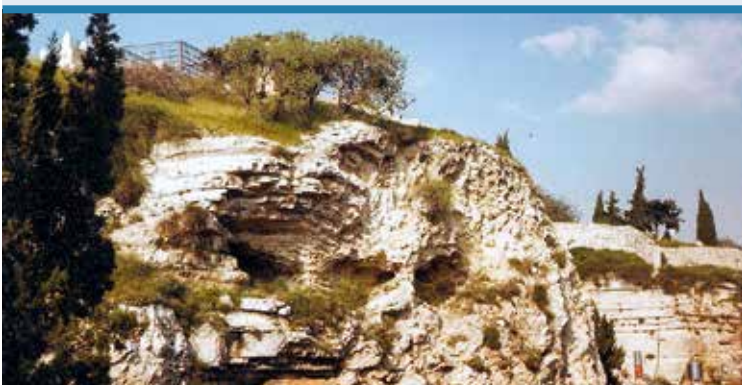
Wat de vorm van het kruis betreft, er zijn meerdere vormen van het kruis als executiemiddel bekend. Zo lazen we onder andere over het kruis als martelpaal (cru simplex **I**), het Andreaskruis (cru decussata **X**), het tau- of Antoniuskruis (cru commissa **T**) en het Latijns kruis (cru immissa **†**). Dat laatste kruis kennen we van de meeste plaatjes, bijvoorbeeld in de Christenreis van Bunyan. Vooral 'jongere' verklaarders menen dat de Borg daarvan alleen de dwarsbalk gedragen heeft en dat de kruispaal op Golgotha aanwezig was. Men komt tot die overtuiging op grond van historisch onderzoek. Het totale kruis moet ongeveer 100 tot 150 kilo gewogen hebben en de dwarsbalk zo'n 50 kilo. In het prachtige - hopelijk onder ons gelezen - boek van ds. A. Hellenbroek, *De Kruistriomf van Vorst Messias*, kunt u in de acht-en-dertigste predikatie een hele pagina (!) aan gedachten vinden over de vorm, de hoogte en de bijzonderheden van het kruis en de kruisiging. Deze 'oudere' verklaarder acht het nuttig om zijn hoorde 'kortelijk een historische bevassing van de Kruis-straf te geven...'

Kruis-dood

Dat de Heere Jezus niet van de steilte afgeworpen is bij een volksooploop of gestenigd op last van de Joodse raad maar de kruisdood stierf, is inderdaad opmerkelijk. Maar op grond van de Heilige Schrift belijden we dat deze dood naar Gods raad was! Allereerst was het een bloedige dood en zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving. Alleen schuilend achter dat bloed zal de verderfengel voorbijgaan. Vervolgens was het een ontzaglijk pijnlijke dood. Nee, we mogen van de Middelaar geen Martelaar maken, maar het overpeinzen van wat wij ons door onze zonden waardig gemaakt hebben, moet ons het hoofd doen buigen. Als derde was het een smadelijke dood. De Romeinen gaven deze straf aan veroordeelde slaven en grote boosdoeners. Eerovers van God, die eeuwige schande over zich haalden, krijgen aanschouwelijk onderwijs. Als laatste is de dood aan het kruishout een van God vervloekte dood. De apostel Paulus schrijft: 'Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons; want er is geschreven: Vervloekt is een iegelijk die aan het hout hangt' (Galaten 3 vers 13).

Kruis-troost

Ons leer- en troostboek, de Heidelbergse Catechismus, stelt ook de vraag naar de kruisdood in zondag 15, vraag 39: 'Heeft dat iets meer in, dat Hij gekruisigd is geweest, dan of Hij met een andere dood gestorven ware?' Het is onze hartelijke wens en bede dat we op goede gronden het rijke antwoord na leren spreken: 'Ja het; want daardoor ben ik zeker, dat Hij de vervloeking die op mij lag, op Zich geladen heeft; dewijl de dood des kruises van God vervloekt was'. Op dezelfde hoogte spreekt onze Nederlandse Geloofsbelijdenis (in artikel 21): 'Daarom zeggen wij wel terecht met Paulus, dat wij niet anders weten dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd; wij achten alle dingen voor drek, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, onze Heere; wij vinden allerlei vertroosting in Zijn wonden, en hebben niet van node enig ander middel te zoeken of uit te denken om ons met God te verzoenen, dan alleen deze enige offerande, eenmaal geschied, door welke de gelovigen in eeuwigheid volmaakt worden...'

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van *De Saambinder* kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van *De Saambinder*.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.